

Verkenning Nieuwbouw Theater aan de Parade 's-Hertogenbosch



pb | *theateradviseurs*

Colofon

Project: Theater aan de Parade, 's-Hertogenbosch
Betreft: Verkenning nieuwbouw op de huidige locatie aan de Parade
Kenmerk: K08TT1149.R01.10
Status: definitief
Aantal pagina's: 17
Aantal bijlagen: 16 tekeningen
Plaats en datum: Uden, 18 januari 2013
Uitgevoerd door: PB Theateradviseurs B.V.
Opsteller: Ir. W.C.J.M. Prinssen
E-mail: w.prinssen@pbta.nl
Telefoon: (0413) 26 43 44
Fax: (0413) 25 22 60
Secretariaat: hh
Architectuurimpressies: Willem van Winsen Architecten, Amersfoort

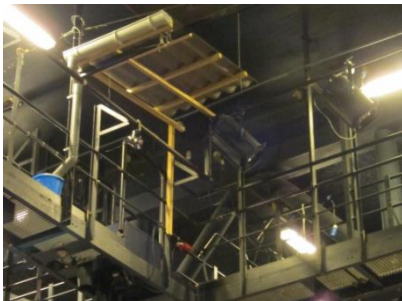
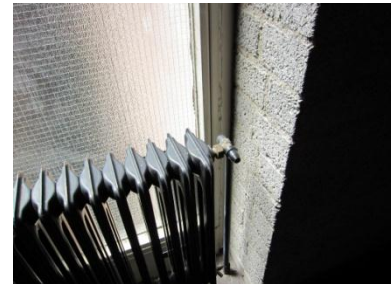
© pb|*theateradviseurs* bv, Uden 2012

Niets uit dit document mag worden vervaelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van pb|*theateradviseurs* B.V.

INHOUDSOPGAVE	Pagina
1 INLEIDING.....	2
2. SAMENVATTEND RESULTAAT VAN DE VERKENNING.....	5
2.1 Kenmerken van nieuwbouw van Theater aan de Parade.....	5
2.2 Nadelen c.q. beperkingen van nieuwbouw van Theater aan de Parade.....	7
2.3 Vervolgfases m.b.t. tot het gebouw zelf.....	8
2.4 Samenvattende conclusie.....	8
2.5 Voorwaarden voor nieuwbouw aan de Parade.....	8
3 HISTORIE VAN HET THEATER.....	10
4. BEKNOPTE NADERE BESCHRIJVING VAN EEN NIEUW THEATER AAN DE PARADE.....	12
4.1 Het gebouw.....	12
4.2 Extra toelichting van de Grote Zaal.....	15
4.3 Extra toelichting van de 'Paradezaal'.....	16
4.3.1 Theater-/congres-/concertzaal.....	16
4.3.2 Popzaal / Evenementenzaal.....	16
4.3.3 Evenementenzaal, met gekoppelde foyer.....	16
5 ARCHITECTUURIMPRESSIE – NIEUWBOUW THEATER AAN DE PARADE... ..	17

1 INLEIDING

Theater aan de Parade, de huidige stadsschouwburg van Den Bosch, staat er nu bijna veertig jaar. Het omvat een grote theaterzaal met 840 verkoopbare stoelen (bruto 910), een kleine zaal met 220 zitplaatsen, tevens feestzaal, en in de kelder een bioscoopzaal met 186 stoelen. Sinds de ingebruikname in 1976 is het gebouw langzaam maar zeker te klein geworden en daarbij ook functioneel en technisch achterhaald geraakt. Samengevat: het gebouw is versleten. Daarbij gaat het om de publieksruimten en -faciliteiten, capaciteit van de beide zalen, infrastructuur van de toneeltoren en bijbehorende theatertechnische en gebouwgebonden faciliteiten. Bijzonder knelpunt is voorts dat het gebouw niet voldoet aan de huidige regelgeving, o.a. op het punt van arbeidsaspecten en milieuvorschriften. De levensduur van een gebouw als dit is een kleine 40 jaar. Nieuwbouw is daarom te beschouwen als een noodzakelijke vervangingsinvestering. De noodzaak van een nieuw theater voor 's-Hertogenbosch is voorts gelegen in het feit dat in het Theater aan de Parade het grootste deel van de theater voorstellingen in één en dezelfde zaal geprogrammeerd moeten worden, nl. in de Grote Zaal. Veel stroopt daardoor op in die zaal. De tweede zaal (Pleinzaal) is onvoldoende geschikt voor een theaterprogrammering waarmee de Grote Zaal behoort te worden ontlast om daarmee het gebouw als geheel beter te kunnen exploiteren. Wel worden in de Pleinzaal kleine voorstellingen – vaak met concessies op technisch en artistiek gebied - in de Pleinzaal geprogrammeerd. Met andere woorden, de exploitatief noodzakelijke agendaflexibiliteit vraagt om een functioneel goede tweede zaal; een zaal die in het huidige Theater aan de Parade node gemist wordt.



De afgelopen jaren is door de gemeente 's-Hertogenbosch daarom een proces van voorbereiding gestart voor het realiseren van een vervangingsnieuwbouw voor het theater. De daarvoor in 2008/2009 verrichte onderzoeken spreken over een theater met een Grote Zaal voor 1.100 toeschouwers met een toneel- en artiestenaccommodatie die de programmering van alle door Nederland reizende binnenlandse en buitenlandse theater voorstellingen optimaal mogelijk maakt en tevens een zaal met 400 à 500 zitplaatsen naar het flexibele zaalmodel dat de laatste 15 jaar ontwikkeld is en in meer en meer steden is / wordt gerealiseerd (bijvoorbeeld Amsterdam, Breda, Eindhoven, Heerlen, Hengelo). Daarmee werd vanzelfsprekend beoogd een up-to-date theater te realiseren met als uitgangspunt toekomstbestendigheid voor een periode van ca. veertig jaar. Een nieuw theater voor de stad 's-Hertogenbosch met twee zalen biedt naast faciliteiten voor een volwaardige theater- en concertprogrammering tevens alle mogelijkheden voor de stadsprogrammering (cultuur, volkscultuur, evenementen e.d.). Denk daarbij onder andere aan carnaval, Theaterfestival Boulevard, CuBus, Internationaal Vocalisten Concours, Jazz in Duketown enz. enz.

Daarbij dient het volgende te worden opgemerkt. Ten tijde van het onderzoek in 2008/2009, dat geleid heeft tot politieke besluitvorming voor bovengenoemd formaat theater, kenmerkte de theatersector zich door groei in al zijn facetten. Ook wilde de gemeente 's-Hertogenbosch een toekomstbestendig theater realiseren, behorende tot de voorhoede van Nederland. Economisch ging het Nederland en wereldwijd tot die tijd nog voor de wind. Mede op dit groeimodel is het programma van eisen (PvE) in 2009 gebaseerd.

Daarna ontstond echter de recessie, waarvan de duur nog onduidelijk is. Ook de theatersector is niet aan de gevolgen van de recessie ontkomen. Dit vertaalt zich onder andere in een (deels conjuncturele) vraagvermindering (o.a. kaartverkoop), en enige - wellicht - structurele krimp aan de zijde van de theaterproducenten (het aanbod). De opheffing of verkleining dan wel samenvoeging van gezelschappen e.d., mede door bezuinigingen van de (rijks)overheid maakt dit mede zichtbaar.

Kortom, de groei is er, althans voorlopig, uit. Als gevolg hiervan tekent zich ook de situatie af dat de grote reizende theaterproducties naar verwachting op termijn een kleiner aantal, goed geoutilleerde theaters zullen aandoen om zich meer te concentreren op de schouwburgen van de grotere provinciesteden. In Brabant zullen deze producties zich meer en meer gaan beperken tot de vier grote steden Breda, Den Bosch, Eindhoven en Tilburg. (Zo was de situatie overigens ook tot medio jaren '90 van de twintigste eeuw waarna de theatersector tijdens de hoogconjunctuur ging groeien).

Deze ontwikkelingen maken de noodzaak voor vervanging door nieuwbouw van het huidige, te krappe en versleten Theater aan de Parade met zijn brede programmering er niet minder om. Wel zijn in bijgaande verkenning, waarbij *de locatie aan de Parade het vertrekpunt* is geweest, noodzakelijkerwijs ruimtelijke concessies gedaan (bijv. t.a.v. de stoelcapaciteiten) die gezien de *huidige* ontwikkelingen in de sector als minder problematisch zijn gekenmerkt.

Met andere woorden: op grond van voortschrijdend inzicht en de economische realiteit wordt geconcludeerd dat de zich nu in snel tempo ontwikkelende theatersituatie, waarin aanbod en vraag beter op elkaar zijn afgestemd, de nieuwe werkelijkheid is. Deze werkelijkheid ligt mede ten grondslag aan beantwoording van de vraag of op de huidige theaterlocatie nieuwbouw van een functionele schouwburg mogelijk is.

M.b.t. de locatie aan de Parade merken wij specifiek het volgende op. Het grondoppervlak van de locatie aan de Parade, waarvoor de gemeenteraad een voorkeur heeft uitgesproken, is zo'n 3.000 m² en is aan de zijde van de voorgevel en de linkerzijgevel toegankelijk. Deze afmeting is kleiner dan het 'Locatieonderzoek nieuw theater' van maart 2012 (5.000 – 5.500 m²). De constatering van het rapport dat een nieuw theater volgens het Programma van eisen op deze locatie niet mogelijk –want ruimtelijk niet passend– is, blijft onverminderd van kracht. Deze locatie heeft dan ook onvermijdelijk zijn beperkingen. Nieuwbouw van een nieuwe schouwburg op een grotere locatie elders met ontsluiting rondom, maakt een ruimere gebouwopzet mogelijk en biedt meer architectonische uitstralingsmogelijkheden.



Zo'n groter schouwburggebouw biedt voorts meer en flexibeler bruikbare publieksvoorzieningen, horeca (bijvoorbeeld voor nieuwe Grand caféachtige formules) centrale laad- en losaccommodatie voor de zalen en horeca, eigen parkeervoorzieningen e.d. De krapte van de locatie aan de Parade heeft geleid tot de vraagstelling wat hier maximaal mogelijk is voor de nieuwbouw van een schouwburg en in hoeverre die nieuwbouw voldoet aan de daaraan minimaal te stellen eisen. Onvermijdelijk betekent een nieuw theater op de locatie aan de Parade, dat de oorspronkelijke ambitie om met een nieuw theater tot de voorhoede van de Nederlandse theaters te gaan behoren op de locatie aan de Parade qua ruimtebeslag niet realiseerbaar is. Er zullen beperkingen blijven en compromissen moeten worden gesloten. Doel daarbij blijft wel om met het nieuwe theater tot de vier grote Brabantse steden te behoren.

Ten behoeve van besluitvorming over de bouw van een nieuwe stadsschouwburg in de gemeente 's-Hertogenbosch is aan PB Theateradviseurs B.V. de vraag gesteld te onderzoeken of het, binnen de grenzen van het huidige perceel, mogelijk is een goed functionerend en exploitabel theater te bouwen met de brede opdracht van een volwaardige theater/concert- en stadsprogrammering. Deze vraagstelling is in overeenstemming met het besluit daartoe van de gemeenteraad. Anders gezegd, deze vraagstelling is het *omgekeerde* van de vraagstelling van het 'Locatieonderzoek nieuw theater' van maart 2012: niet het programma van eisen is het uitgangspunt voor deze verkenning, maar de beantwoording van de vraag of op de huidige locatie een functionele schouwburg gebouwd kan worden.

Voor u ligt het verkennend onderzoek dat beoogt deze nu gestelde vraag te beantwoorden. Deze verkenning is uitgevoerd in opdracht van Theater aan de Parade/Zuid-Nederlandse Theater Maatschappij B.V., met als uitgangspunt voor de realiseerbaarheid van voornoemde doelstellingen, een theater met een Grote Zaal en een Tweede Zaal.

Een verkennend onderzoek houdt in dat op hoofdlijnen is onderzocht wat het antwoord op hierboven geformuleerde vraag is: kan op de huidige locatie een functionele schouwburg gebouwd worden.

In het kader van een verkenning wordt daarvoor niet alles diepgaand onderzocht. Dat behoort als vervolgfase tot de nadere uitwerking van de beschreven "mitsen en maren". Een verkenning als houdt tevens in dat er voorwaarden zijn waaraan voldoen moet worden om de realisatie van een nieuwe functionele schouwburg op deze locatie mogelijk te maken.

2. SAMENVATTEND RESULTAAT VAN DE VERKENNING

Dit verkennend onderzoek leidt samenvattend tot de volgende conclusies:

1. Nieuwbouw van Theater aan de Parade is bouwkundig/functioneel op deze locatie realiseerbaar, zodanig dat aan de huidige eisen wordt voldaan die aan een functionele stadsschouwburg voor de stad 's-Hertogenbosch worden gesteld. Met andere woorden, een nieuw Theater aan de Parade realiseert de brede theater- en stadsprogrammeringsopdracht. Dit laatste betreft, zoals in de inleiding gezegd, Bossche stadsactiviteiten zoals Carnaval, Theaterfestival Boulevard, Jazz in Duketown enz. enz.
2. Nieuwbouw van Theater aan de Parade blijft op meerdere punten een compromis door de beperkingen van het gebouw, vooral veroorzaakt door de kleinere perceelafmetingen dan die voor een optimale nieuwbouwvariant noodzakelijk zijn.
3. Nieuwbouw van Theater aan de Parade is alleen mogelijk indien omgevingsfactoren dit toelaten. Bepalend daarvoor zijn stedenbouwkundige randvoorwaarden en mogelijkheden (bestemmingsplan!), verkeerskundige aspecten, parkeren e.d.

Gedurende de werkzaamheden aan deze verkenning is gezocht naar creatieve oplossingen voor het best mogelijke resultaat, echter met behoud van de minimumeisen. Concessies en compromissen bleken onvermijdelijk. Kortom, het vinden van oplossingen mag als een 'puzzel' gekarakteriseerd worden.

2.1 Kenmerken van nieuwbouw van Theater aan de Parade

- a. Nieuwbouw van een theater volgens deze verkenning realiseert een functionele stadsschouwburg, die een vergelijking met andere stadsschouwburgen op (theater)technisch gebied kan doorstaan: schouwburgen met tevens een regionale functie zoals die in de vier grote Brabantse steden en de ca. 25 andere schouwburgen in de grotere steden van dit land.
- b. Nieuwbouw realiseert bouwkundig het maximum van wat qua gebruiksmogelijkheden, exploitatie e.d. mogelijk is op de huidige locatie van Theater aan de Parade (overeenkomstig de vraag van de gemeenteraad). Benadrukt moet worden dat dit maximum aan mogelijkheden beantwoordt aan niet meer dan de huidige gemiddelde standardeisen, waaraan een functionele stadsschouwburg op dit moment moet voldoen.
- c. Nieuwbouw heeft als eindresultaat dat het nationale en internationale voorstellingenaanbod grotendeels weer geprogrammeerd kan worden. Daarvoor wordt onder meer de nieuwe toneeltoren (Grote Zaal) qua toneeloppervlakte bijna tweemaal zo groot als in de huidige situatie. Het toneeloppervlak moet daarvoor ruim worden verdubbeld ten opzichte van het bestaande, nl. naar ca. 900 m² (bestaand ca. 400 m²). De maximaal mogelijke toneeltorenhogte wordt stedenbouwkundig beperkt: aan de Parade is uitgegaan van de minimaal noodzakelijke dakhoogte van 27 m, die nog juist voldoende is voor de beoogde programmering (N.B. de bestaande toneeltoren heeft een hoogte van ca. 23,5 m). De toneeltorenhogte van 27 m is een concessie ten opzichte van het locatieafhankelijk programma van eisen (30-35 m):
 1. De toneeltorenhogte is naar 27 m verlaagd door een aantal met elkaar samenhangende ingrepen: een "slimme" geïntegreerde dak- en rollenzolderconstructie, die weliswaar een grotere investering vraagt, maar waarmee enkele meters in hoogte gewonnen kan worden. Voorts is nog een meter hoogte gereduceerd door toneelvloerniveau niet op de optimale 1 m boven straatniveau te handhaven, maar naar straatniveau te verlagen. Consequentie daarvan is echter wel dat de beide decorvrachtwagens op zware liften gereden moeten worden om die 1 m te kunnen zakken voor het aansluiten op de toneelvloer. Ook dit vraagt een extra investering. Alleen met deze investerings-

- maatregelen is met een dakhoogte van 27 m nog een functionele toneeltoren realiseerbaar.
2. De toneelafmetingen zijn kleiner dan in het locatieonafhankelijk PvE.. Mede daardoor kan de toneeltorenhoogte gezien de vraagstelling van deze verkenning wat lager zijn. Onvermijdelijk gevolg daarvan is een grotere personele inzet van theatertechnici bij bepaalde voorstellingen.
 3. De toneeltorenconstructie wordt in deze situatie geheel voorgeschreven door de theatertechnische installaties om de voor de constructie benodigde niet-functionele hoogte te minimaliseren. De dakhoogte van 27 m en het oppervlak van 34 x 18 m zijn functioneel bepaald en bieden geen vormgevingsvrijheid aan de architect. Architectonische verfraaiing die het bouwvolume vergroot, zal stedenbouwkundig niet of nauwelijks mogelijk zijn.
- d. Nieuwbouw realiseert op deze locatie ook de tweede zaal, die primair noodzakelijk is vanuit programmeringsoogpunt: spreiding, agendaflexibiliteit, de juiste voorstelling per zaal. Daarnaast: de extra functies als genoemd onder 2.1.f, 2.1.g en 2.1.h.
 - e. De noodzaak van realisatie van deze tweede zaal beëindigt de filmexploitatie (Cinemaclub; de filmexploitatie komt overigens in het locatieonafhankelijk programma van eisen niet voor).
 - f. Nieuwbouw biedt de zeer noodzakelijke verbetering van de publieksruimten t.o.v. het huidige theater: groter vloeroppervlak en daarmee een grotere personen capaciteit, maar ook een betere ruimtekwaliteit (grotere plafondhoogte, vides mogelijk e.d.). Dit wordt bereikt door:
 1. Grote kelder onder het hele gebouw, met een grotere plafondhoogte dan de huidige; met andere woorden, een grotere aanlegdiepte. Daardoor kunnen ondersteunende publieks- en facilitaire ruimten in de kelder worden ondergebracht, zodat deze geen ruimtebeslag op de begane grond veroorzaken. Dit zijn bijvoorbeeld de garderobe en publiekstoiletten. Dit is logistiek oplosbaar, maar blijft een compromis dat voortkomt uit de beperkte perceelgrootte.
 2. Vloerniveaunderschillen die in het huidige gebouw de functionaliteit belemmeren, komen in de nieuwbouw niet voor. Door de beperkte perceelgrootte is het noodzakelijk dat er in de kelder, op de begane grond en op de verdiepingen geen niveaunderschillen zijn; dit voorkomt 'verloren' d.w.z. onbruikbare, kostbare ruimte voor extra trappen en hellingbanen. Met andere woorden, dit uitgangspunt zorgt mede voor een maximaal nuttig vloeroppervlak c.q. gebruiksoppervlak.
 3. Grotere gebouwhoogte vanwege de benodigde extra bouwlaag omdat functies zoals kantoren, vergaderruimten, facilitaire en technische ruimten niet geplaatst kunnen worden op de vloerniveaus van de publieksruimten. De grotere gebouwhoogte is, zoals gezegd, evenzeer vereist voor de kwaliteit en functionaliteit van de publieksruimten zelf.
 - g. Met nieuwbouw behoudt het Theater aan de Parade de faciliteiten voor stedelijke evenementen, carnavalsactiviteiten, enz. op deze locatie. Voorwaarde daarvoor is de al genoemde tweede zaal, de Paradezaal.
 - h. Bijkomend voordeel van de Paradezaal is dat deze het contact van het gebouw met het plein de Parade kan bevorderen. Dit kan doordat de Paradezaal 90 graden gedraaid ligt ten opzichte van de oude Pleinzaal. De Paradezaal kan aan twee zijden (rechter zijwand en achterwand) over de volle breedte worden geopend en op deze wijze één geheel vormen met de foyer. Dit kan zowel op de begane grond als op de eerste verdieping. Daarbij komt de aanvullende gebruiksmogelijkheid om de publieksruimten (foyer en Paradezaal) met het plein De Parade te verbinden. De Parade en de Paradezaal/foyer lopen dan "ongemerkt" in elkaar over.

- i. De afmetingen, functionaliteit, kwaliteit e.d. van de Grote Zaal en bijbehorende toneelaccommodatie worden niet beïnvloed door opname van de tweede zaal in het gebouw. De tekeningen van deze verkenning (bijlagen bij dit rapport) laten zien dat de (multifunctionele) tweede zaal aan de andere gebouwszijde ligt als onlosmakelijk deel van de publieksruimten.

2.2 Nadelen c.q. beperkingen van nieuwbouw van Theater aan de Parade

Een nieuw Theater aan de Parade volgens deze verkenning leidt tot een functionele stadsschouwburg die voldoet aan de huidige gemiddelde standardeisen daarvoor. Er is daarbij echter geen reserve voor de toekomst. Dit is een fundamenteel ander uitgangspunt dan het groeimodel dat de basis vormt van het programma van eisen uit 2009 (zoals in de inleiding van dit rapport reeds is uiteengezet).

- a. Omdat het nieuwe Theater aan de Parade moet worden gebouwd op het huidige perceel, met langs de periferie enige beperkte uitbreiding om aan de functionele eisen te kunnen voldoen (zie tekeningen), is het perceeloppervlak ca. 45 % kleiner dan het locatieonafhankelijk programma van eisen vraagt. Met concessies en creatieve oplossingen blijkt het desondanks mogelijk te zijn op deze locatie een functionele stadsschouwburg volgende de gemiddelde standardeisen te bouwen. Hiermee komt het totale vloeroppervlak van de gezamenlijke bouwlagen toch nog op ruim 75 % uit van dat van het locatieonafhankelijk programma van eisen (groeimodel): ca. 10.000 m², respectievelijk 13.000 m² (huidig gebouw ca. 8.000 m²).
- b. Nieuwbouw op deze locatie geeft weliswaar een verbetering voor de publieksfaciliteiten, maar de tweede zaal (Paradezaal) moet - in tegenstelling tot nieuwbouw elders - tevens als foyeruitbreiding dienen om bij grote bijeenkomsten, evenementen e.d. over voldoende publieksoppervlak te kunnen beschikken. Deze multifunctionaliteitsbeperking kan een exploitatienadeel vormen.
- c. Nieuwbouw op deze locatie houdt in dat foyergebieden niet in dezelfde mate afzonderlijk kunnen worden benut, zoals het uitgangspunt is van het locatieonafhankelijk programma van eisen. Deze multifunctionaliteitsbeperking kan een exploitatienadeel vormen.
- d. Op het punt van de vergaderruimten en -faciliteiten, kantoren e.d. is een nieuw Theater aan de Parade een significante kwaliteitsvermindering ten opzichte van het locatieonafhankelijk programma van eisen. Deze kwaliteitsvermindering kan een exploitatienadeel vormen.
- e. Ook een nieuw Theater aan de Parade kent de situatie dat vertrekkende decorvrachtwagens in/door de Triniteitstraat en menig maal tegen de voorgeschreven richting in zullen moeten blijven rijden. De verkeerskundige omgevingssituatie is hiervan de oorzaak, namelijk de scherpe en nauwe bocht Peperstraat/Oude Dieze kan niet genomen worden. Nader verkeerskundig onderzoek kan uitsluitsel geven over een mogelijke oplossing.
- f. De architectonische ontwerp- en vormgevingsvrijheid voor een nieuw Theater aan de Parade wordt beperkt door de stedenbouwkundige en functionele randvoorwaarden. Met de gevel aan de Parade moet de architectonische/esthetische uitstraling van het gebouw als geheel tot stand worden gebracht. Een grote uitdaging voor de architect. Het nieuwe gebouw gebruikt minimaal het gehele huidige perceel. Uitbreiding – bijvoorbeeld in de toekomst – is op eigen terrein niet meer mogelijk.
- g. Gedurende de sloop- en bouwperiode van ruim 2 jaar is het bestaande gebouw er niet meer, waardoor elders in de stad een tijdelijk theater gebouwd of in een bestaand gebouw ondergebracht moet worden. Dit is een absolute noodzaak voor het behoud van het publiek, de sociaal-culturele en zakelijke relaties e.d. In het tijdelijk theater dient daarvoor een voldoende gedifferentieerd voorstellingsaanbod geprogrammeerd te kunnen worden. Het nieuwe theater begint dan zonder vermijdbare achterstand op het gebied van kaartverkoop en opbrengsten uit overige exploitatieactiviteiten. Gedurende de sloop- en bouwperiode van ruim 2 jaar is eveneens huisvesting van de theaterorganisatie in de tijdelijke voorziening noodzakelijk.

2.3 Vervolfasen m.b.t. tot het gebouw zelf

Na bestuurlijke besluitvorming bestaat het voorbereidings- en realisatieproces voor een gebouw als dit op hoofdlijnen doorgaans uit de volgende fasen:

1. Opstellen van het Programma van Eisen met stichtingskostenraming (elementenbegroting).
2. Selectie ontwerpteam (architect en technisch adviseurs).
3. Ontwerpfase (Voorontwerp, Definitief Ontwerp, Technisch Ontwerp)
4. Prijs- en Contractvorming (aanbesteding).
5. Realisatie: uitvoering van de bouw-, installatie- en inrichtingswerkzaamheden).
6. Ingebruikname/opening. Het te volgen projectproces kan daarbij nog nader worden ingevuld (bijvoorbeeld ontwerpproces gevolgd door aanbesteding, dynamisch aankoopproces op basis van bijvoorbeeld Design & Build, enz.). Vanzelfsprekend bevat elke fase een continue stichtingskostenbewaking. Globaal kan voor de totale doorlooptijd van de fasen 1 tot en met 6 worden uitgegaan van 4 à 5 jaar.

2.4 Samenvattende conclusie

Het resultaat van voorliggende verkenning kan als volgt worden samengevat:

1. Nieuwbouw van Theater aan de Parade realiseert een stadsschouwburg die voldoet aan de huidige functionele standardeisen van gemiddelde schouwburg. Dit is tevens het maximaal haalbare op deze locatie, gezien de locatiegebonden beperkingen en omgevingsfactoren.
2. Nieuwbouw van Theater aan de Parade volgens deze huidige gemiddelde standardeisen op de bestaande locatie is alleen realiseerbaar mits voldaan wordt aan onderstaande voorwaarden.
3. Deze verkenning geeft uitsluitend een antwoord op de vraag of een nieuw Theater aan de Parade als gebouw op deze locatie een functionele stadsschouwburg mogelijk maakt. Met andere woorden, of realisatie van de beoogde nieuwe schouwburg bouwkundig c.q. technisch kan. Het antwoord op die vraag is bevestigend.
4. Deze verkenning benoemt omgevingsfactoren, zoals stedenbouwkundige randvoorwaarden, verkeerskundige aspecten, parkeervoorzieningen e.d. die relevant kunnen zijn voor de haalbaarheid en die daarvoor nader onderzocht dienen te worden alvorens de vraag in zijn volle omvang beantwoord kan worden. Op die vragen kan deze verkenning daarom geen antwoord geven.

2.5 Voorwaarden voor nieuwbouw aan de Parade

Nieuwbouw op deze locatie is uitsluitend haalbaar indien aan de harde, kritische voorwaarden wordt voldaan, waarop deze verkenning gebaseerd is. Deze voorwaarden zijn onder meer:

1. Realisatie van de allesomvattende en integrale visie van deze verkenning. Het is immers een totaalplan dat integraal uitgevoerd dient te worden, omdat:
 - a. nieuwbouw vanwege de kleinere dan optimale locatie een grote creativiteit en inventiviteit noodzakelijk maakt, opdat het nieuwe gebouw aan de minimaal te stellen eisen gaat voldoen.
 - b. nieuwbouw met de minimaal vereiste functionaliteit en publieksbeleving alleen haalbaar is met een creatief, 'out-of-the-box' en pragmatisch plan. De minimale functionaliteit is tevens het maximaal mogelijke op deze locatie.
2. Totstandkoming van de – zij het beperkte, maar functioneel strikt noodzakelijke – perceelsuitbreiding volgens deze verkenning.

3. Stedenbouwkundige randvoorwaarden staan de realisatie van het nieuwe Theater aan de Parade volgens deze verkenning niet in de weg. Dit geldt zowel in horizontale als in verticale zin (grotere gebouwhoogte, hogere toneeltoren, grotere aanlegdiepte kelder).
4. Adequate tijdelijke theatervoorziening elders in de stad, voor publieks- en relatiebehoud (voortzetting van de programmering) en t.b.v. huisvesting van de eigen organisatie van Theater aan de Parade.
5. Verkeerskundige en parkeerwaarborgen.
6. Beschikbaarstelling van het stichtingskostenbudget dat benodigd is voor de realisatie van een nieuw Theater aan de Parade volgens deze verkenning.

Voorwaarden, samengevat:

- 1. Voorwaarden voor de uitvoerbaarheid van een nieuw Theater aan de Parade zijn voor wat betreft het gebouw zelf de beschreven (beperkte) uitbreiding van het perceel, vergroting van de gebouwhoogte en een diepere kelderverdieping ten opzichte van het bestaande gebouw.**
- 2. Voorwaarden voor de uitvoerbaarheid van een nieuw Theater aan de Parade zijn mede gelegen in omgevingsfactoren (met name stedenbouwkundig, verkeer, parkeren). Nader onderzoek op deze aspecten wordt aanbevolen.**

3 HISTORIE VAN HET THEATER

De Parade is het plein in het centrum van 's-Hertogenbosch. Het plein dankt zijn naam aan het feit dat het tussen 1749 en 1935 een militair exercitie- en paradeterrein was. Het huidige plein beslaat ongeveer twee derde van wat vroeger een begijnhof was. Nadat 's-Hertogenbosch door Prins Frederik Hendrik van Oranje was veroverd, werd in de overgavebepalingen opgenomen dat het begijnhof mocht blijven bestaan, totdat de laatste begijn zou zijn gestorven. Dit was in 1675. Hierna ontstond er een geschil tussen het stadsbestuur en de Raad van State over de eigendom van de grond. Ondertussen raakte een groot deel van de huisjes op het begijnhof in staat van verval en in 1701 stortte ook de kerk in. 's-Hertogenbosch was destijds een garnizoensstad, en in 1741 werden twee militaire paardenstallen gebouwd. Deze kazernes hadden een oefenterrein nodig. In 1749 brak de stad op haar terrein hiertoe de laatste huisjes van de begijnen af en richtte het in als paradeterrein. In 1934 werden de stallen gesloopt, ervoor in de plaats kwam de nieuwe schouwburg van de sociëteit Casino. Het straatje dat werd aangelegd tussen de Triniteitstraat en de Casinotuin wordt ter nagedachtenis aan de vertrokken paarden en hun berijders Cavaleriestraat genoemd.



Begin jaren '70 werd het ontwerp gemaakt voor een nieuwe schouwburg. Met het nieuwe theater moest Den Bosch op dat moment weer helemaal 'bij de tijd zijn' en alle Nederlandse en buitenlandse voorstellingen een goed podium kunnen bieden. De sociaal-culturele functie (carnaval!) bleef vanzelfsprekend even belangrijk. Ook de vanuit de traditie voortgekomen bioscoopfunctie kreeg hierin een plaats. Het werd een modern theater dat voorzag in de specifiek Bossche behoefte: een grote



schouwburgzaal met (toen) 862 stoelen en -voor die tijd- grote toneelaccommodatie, de vlakke-vloer-zaal voor carnaval e.d. verbonden met het plein De Parade, (vandaar de naam 'Pleinzaal'), een bioscoopzaal met 186 zitplaatsen en met filmprojectiefaciliteiten in de Grote Zaal en de Pleinzaal.

Hoewel Het Brabants Orkest destijds de Grote Zaal als thuisbasis had, kreeg de zaal toch een maatwerk theaterakoestiek (=weinig nagalm). Het werd een werkbaar 'compromis' geacht dat de nagalmtijd voor concerten in beperkte mate toch verlengd kon worden. Op zondag 12 september 1976 werd het nieuwe gebouw in gebruik genomen.

Sinds het ontwerp voor het huidige theater gemaakt werd, zijn inmiddels alweer bijna 40 jaar verstreken. Het gebouw heeft goede diensten bewezen! De levensduur van een goed theatergebouw is doorgaans 35 tot 40 jaar. Goed onderhoud maakt dit mogelijk, maar voorkomt niet dat het gebouw 'versleten' raakt. Interne verbouwingen van bescheiden omvang zorgden in de loop der jaren voor aanpassing aan veranderde behoeften, maar natuurlijk binnen de fysieke beperkingen van het gebouw (bijvoorbeeld uitbreiding stoelenaantal verkoopbare stoelen van de Grote Zaal naar 840, realisatie theatercafé). Daarnaast is er natuurlijk een doorlopend ontwikkelings proces van de theaterwereld. Sinds het begin van de jaren '90 zijn in vele steden nieuwe, grotere, theaters gebouwd om te voldoen aan de behoefte van steeds grotere producties en meer zitplaatsen. Theaterbezoek is landelijk substantieel toegenomen én het publiek en artiesten verwachten een hoger kwaliteitsniveau dan destijds de standaard was. In Nederland zijn in de loop der jaren meerdere concertzalen gebouwd. Hierdoor heeft Het Brabants Orkest nu akoestisch goede zalen als speelplek in Eindhoven (thuisbasis), Breda en Tilburg. Had Den Bosch in 1976 de akoestisch beste theaterzaal van Brabant



(na het gesloopte 'Turfschip' in Breda), sinds de komst van nieuwe zalen in Breda, Eindhoven en Tilburg, is de situatie nu andersom geworden.

De toneelaccommodatie, die destijds tot het circuit van de grote schouwburgen behoorde, is gedaald naar middelgroot. Grotere musical-, opera- en dansvoorstellingen kunnen er niet of nauwelijks meer 'staan'. Het toneel is niet breed genoeg, het speelvlak te ondiep en de hijshoogte voor decors in de toneeltoren te laag. Laden en lossen gebeurt vrijwel op straat en niet in een (gangbare) gesloten garage. Grote producties van bijvoorbeeld het Nederlands Danstheater en de Nationale Reisopera staan bijvoorbeeld wel in Breda en Eindhoven, maar nog beperkt in Den Bosch omdat eenvoudigweg de mogelijkheden beperkt zijn.



Sinds 2007 heeft het plein De Parade een evenementenbestemming. Het theater maakt daar (in toenemende mate) deel van uit (bijvoorbeeld Theaterfestival Boulevard, Opera op de Parade). Verdere benutting van deze functie is een denkbare stap in de ontwikkeling van het theater indien het op deze plek in de stad blijft. Op dit moment is het theater –mede door zijn gesloten gebouwkarakter– bij wijze van spreken vaak 'de achterkant van het plein'.

Voor vlakke-vloer-theater is er inmiddels de Verkadefabriek met (vlakke vloer)zalen van verschillende grootte; voor klassieke kamermuziek is dat de Toonzaal, met 120 zitplaatsen; voor popconcerten heeft Den Bosch de W2 met een zaalcapaciteit van 450 staanplaatsen. Wat echter ontbreekt is een zaallocatie die er qua grootte en gebruiksmogelijkheden tussenin zit: een flexibele hoge zaal met 400 à 500 zitplaatsen voor o.a. middelgroot lijsttoneel en goede decorhijsfaciliteiten, alsmede middelgrote concerten en popconcerten.

In het kort kunnen we zeggen dat het Theater aan de Parade een kind is van zijn tijd, begin jaren zeventig van de vorige eeuw. De 21ste eeuw stelt zijn eigen, andere eisen.

4 BEKNOPTE NADERE BESCHRIJVING VAN EEN NIEUW THEATER AAN DE PARADE

4.1 Het gebouw

In het kort omvat de nieuwbouw volgens dit onderzoek de volgende kenmerken:

1. Grote toneeltoren voor de nieuwe grote zaal volgens de huidige standaardafmetingen van een stadsschouwburg. De Grote Zaal krijgt een bredere toneelopening: van ca. 12 naar de huidige (landelijke) standaard van 16 m breed (en 9 m hoog). Voor symfonische concerten (Het Brabants Orkest) is akoestisch deze grotere opening eveneens noodzakelijk. Hierin voorziet deze verkenning. Zoals in het voorgaande reeds is uitgelegd, zijn de geringere toneeltorenhogte van 27 m (in plaats van ruim 30 m) en de kleinere toneelafmetingen 40 x 18 m met een klein achtertoneel (in plaats van 42 x 21 m plus een groot achtertoneel) een functionele concessie. Daardoor kan het grootste deel van het voorstellingsaanbod aan theatervoorstellingen in het theater 'staan'.
2. Verbetering van de concertakoestiek voor symfonieorkesten zoals Het Brabants Orkest. Een nieuwe, grotere akoestisch state-of-the-art orkestkamer op het podium (naar het voorbeeld van Assen, Heerlen, Breda) is een voorwaarde voor programmering van klassieke / symfonische muziek en dit orkest waardig.
3. De capaciteit van de Grote Zaal in het nieuwe Theater aan de Parade is iets groter dan van de huidige: exploitabel ca. 950 (bruto ca. 1.050 inclusief geluidplaatsen en orkestbakstoelen); nu 840 exploitabel (bruto 910 inclusief geluidplaatsen en orkestbak). Dat is minder dan de 1.100 plaatsen waarvan werd uitgegaan in het locatieonafhankelijk programma van eisen (PvE 2009).
4. Een nieuwe tweede, echt flexibele zaal wordt de 'Paradezaal'. Deze zaal is multifunctioneel inzetbaar voor evenementen, sta-concerten (pop) én als middelgroot lijsttheater: ca. 420 stoelen (voor theater en congressen). Ook voorstellingsgerelateerde activiteiten zoals inleidingen, premièreontvangsten, afterparties e.d. behoren tot het takenpakket van deze zaal. De zaal dient tevens als foyervergroting vanwege de gecompriëerde foyerruimte in het gebouw; dit wordt veroorzaakt door de beperkte perceelgrootte. In nieuwbouw elders zou de 2^e zaal 500 zitplaatsen kunnen tellen. De beoogde Paradezaal is ook geschikt als evenementenzaal (carnaval). De gehele zaal is daarvoor van dezelfde hoogte (ca. 21 m), met daarin theatertechnische voorzieningen voor lijsttoneel, rollenzolder/grid, decortrekken e.d. Er zijn significante beperkingen t.o.v. het locatieonafhankelijk programma van eisen, maar de verbetering t.o.v. de sterk verouderde Pleinzaal is aanzienlijk te noemen. Een van de verbeteringen van die zaal ten opzichte van de huidige is ook de akoestiek, die aanpasbaar wordt: beter geschikt voor versterkt geluid, maar ook voor akoestische (klassieke) muziek van kleine en middelgrote ensembles.
5. Expeditie: inpandige vrachtwagengarage met twee opstelplaatsen bij de toneeltoren (Grote Zaal), aan de andere gebouwzijde een inpandige vrachtwagengarage bij de Paradezaal en – in de open lucht – een eigen laad- en losplaats voor de horeca. De in het locatieonafhankelijk programma van eisen beschreven logistiek gewenste centrale expeditieruimte is hier niet mogelijk.
6. In de kelder van het nieuwe Theater aan de Parade wordt het gebied, waar zich nu nog Cinema Club bevindt, gebruikt om theatertechnische voorzieningen voor de nieuwe Paradezaal te creëren (het mechanisme van de beweegbare vloeren). Dientengevolge vervalt de bioscoopfunctie.
7. Publieksvoorzieningen:
 - a. Uitnodigende publieksontvangsthal met publieksvriendelijke kaartverkoop (avondkassa). Een dagkassa is voorzien in combinatie met de personeels/artiesteningang.

- b. De publieksontvangsthal heeft voldoende hoogte zodat op alle publieksverdiepingen een vide ontstaat voor het belangrijke aspect van 'zien en gezien worden'.
 - c. De garderobe bevindt zich in deze verkenning onder het achterste deel van de grote zaal in de kelder en wordt met brede trappen vanuit de begane grond foyer ontsloten. Dit geldt ook voor de publiekstoiletten. Beide ontwerp oplossingen zijn niet ideaal, maar zijn ondergeschikt gemaakt aan de noodzaak van de ruimtelijke foyerbreedte.
 - d. Door de regiecabine (grotendeels) de zaal in te schuiven, waardoor deze geen feitelijke en/of zichtbare invloed heeft op de foyerbreedte.
 - e. Verruiming van de publieksruimten (foyer) en de uitstraling ervan naar De Parade. Het op dit moment nog erg gesloten overkomend gebouw gaat er dan levendiger uitzien. De capaciteit van de Paradezaal is ca. 1.200 staande personen bij evenementen (ca. 550 zitplaatsen in dineropstelling), resp. maximaal ca. 1.000 staanplaatsen bij popconcerten. De capaciteit van de nieuwe foyer is eveneens ca. 1.000 personen, waarmee de totale capaciteit bij koppeling van de Paradezaal en de foyer op ca. 2.200 personen komt.
 - f. Theatercafé gelegen aan de Paradegevel (bijvoorbeeld op begane grond en eventueel ook op de eerste verdieping). Capaciteit ca. 150 zitplaatsen, d.w.z. beperkter dan gewenst in het locatieonafhankelijke plan van eisen. Ook hier een vide waardoor vanuit de eerste foyerverdieping zicht in het theatercafé mogelijk is. Voor ontwikkeling en/of toepassing van nieuwe, ruimte vergende horecaformules (met name restauratief) is hier onvoldoende ruimte. Het is dan ook geen Grand Café zoals in het locatieonafhankelijk programma van eisen is bedoeld.
 - g. Publiekstrappen met vides in de foyer, op elke verdieping. Er is voldoende vloeroppervlak beschikbaar om dit te realiseren. De gewenste ruimtewerking voor het publiek is realiseerbaar. Het aspect 'zien en gezien worden' is de rode draad die deel uitmaakt van de kwaliteitseisen van de publieksruimten. In de vlekkenplan- tekeningen zijn deze daarom niet als verkeersruimte getekend, want zij horen bij de foyerruimten e.d.
 - h. Functionele horecavoorzieningen in de foyers.
8. Overige ruimten:
- a. Vanwege de beperkte perceelafmetingen zijn de kantoren (vooralsnog) centraal aan de voorzijde van het gebouw op de bovenste verdieping gesitueerd. De kantoor-, werk- en facilitaire ruimten zijn voorlopig de restpost op de ruimtebegroting en op deze wijze ingetekend. Grote ruimten zoals de zalen, toneeltoren en publieksruimten stellen namelijk erg specifieke eisen en zijn daardoor grotendeels bepalend voor beantwoording van de vraagstelling. Dit houdt dan ook in dat in de ontwerpfase voor de kantoorruimten alsmede voor bepaalde werk- en facilitaire ruimten andere oplossingen gezocht moeten worden voor een functionele en plezierige werkomgeving. De kantoren bevinden zich zoals gezegd op de bovenste verdieping, wat qua ligging (logistiek) niet gewenst is. Een gevolg daarvan is dat de gevel aan de Paradezijde – de voorgevel dus – 21 m hoog moet worden. Zonder deze kantoren is de voorgevel van de nieuwbouw ca. 15,5 m hoog en ligt het 21 m hoge gebouwdeel links ca. 5 m en rechts ca. 7 m terug.

Nadelen zijn o.a. dat de kantoren e.d. noodgedwongen wat zijn “weggestopt” in het gebouw, waardoor de ligging logistiek niet optimaal is en ook het contact tussen deze werkplekken en de andere werkplekken in het gebouw in de praktijk te wensen over kan laten. Een werkplekkenonderzoek wordt bij verdere uitwerking dan ook aanbevolen (voorafgaand aan of in het begin van de PvE-fase).
 - b. Vergaderruimten en 'break-out rooms' voor congressen en intern gebruik zijn beperkt tot twee stuks. Eventueel kan gedacht worden incidenteel een grotere kleedkamer hiervoor te gebruiken. Het belang van de aanwezigheid van deze ruimten is groot:

- theaterexploitatie: activiteiten gerelateerd aan theatervoorstellingen
- vergader/besprekruimte voor de eigen organisatie respectievelijk congresexploitatie.

Dit houdt in dat een beduidend groter vergader/break-out/spreekruimten noodzakelijk is dan op dit moment in de verkenning kan worden opgenomen. Creatieve ontwerp oplossingen zijn hiervoor vereist.

Samengevat: voor de hier genoemde kantoorfuncties en vergaderruimten e.d. zal nog gezocht moeten worden naar de daarvoor benodigde hoogkwalitatieve vierkante meters; indien niet anders mogelijk, dan extern. In de verkenning zijn deze ruimten de sluitpost geworden. Nieuwbouw realiseert, zoals in het voorgaande uiteengezet, de noodzakelijke volledige onderkeldering van het gebouw, zonder niveauverschillen en zonder de overtollige inefficiënte verkeersruimte, die de kelder van het huidige gebouw kenmerkt. Deze nieuwe kelder is noodzakelijk voor het onderbrengen van horeca-, technische en overige facilitaire voorzieningen volgens de daaraan te stellen functionele eisen.

9. Zowel in de kelder als op de begane grond is er een brede logistiek gang van links naar rechts, die bovendien daardoor beide expeditieknoppunten verbindt. De twee vrachtwagens van de grote zaal staan op liften die zowel de begane grond (= toneel) als de kelder bedienen. Ook de vrachtwagen bij de Paradezaal staat om die reden op een lift. In buitenopstelling is er nog een tweede vrachtwagenopstelplaats bij de Paradezaal, die voor horeca-expeditie kan dienen en tevens als tweede laad- en losplek voor de Paradezaal. Kortom, optimale flexibiliteit. Beide expeditieknoppunten zijn voorzien van een nabijgelegen goederenlift, die stopplaatsen heeft in de kelder, op de begane grond en de eerste tot en met de derde verdieping. Dit is een compromis ten opzichte van de centrale expeditieruimte van het locatieonafhankelijk programma van eisen.

Ter illustratie van hoe een nieuw Theater aan de Parade er volgens deze verkenning bijvoorbeeld uit zou kunnen zien, is een architect gevraagd ten behoeve van dit rapport een architectonische impressie te maken. Meer aanzichten van deze impressie vindt u bij hoofdstuk 5 (bladzijde 17).



Aanzicht vanaf overkant Parade

4.2 Extra toelichting van de Grote Zaal

De zaalcapaciteit wordt beperkt uitgebreid van ca. 840 naar 950 exploitabele stoelen. Daarbij komt dat het zitcomfort naar de huidige normen wordt vergroot (beenruimte!) en ook de zichtlijnen volgens de huidige eisen zullen zijn. Het toneeloppervlak wordt vergroot van ca. 34 x 12 m naar ca. 40 x 18 m. De toneeltorenhogte (nu 23,5 m) wordt hiermee in overeenstemming gebracht (27 m).

De zaal krijgt een akoestiek die optimaal geschikt is voor:

- onversterkte spraak (toneel)
- elektronisch versterkte spraak en muziek (musical, cabaret, show, congres e.d.)
- klassiek muziektheater (opera, ballet)
- symfonieorkest (Het Brabants Orkest).



De Nieuwe Kolk, Assen; 850 stoelen (2012)



Theater Heerlen; 1.060 stoelen (2008)

Het bouwkundig zaalvolume is daarvoor van voldoende grootte. Door middel van voorzieningen zoals beweegbare plafonddelen is de akoestiek in de zaal aanpasbaar aan de verschillende gebruikseisen. Samen met een (ophijsbare) orkestkamer voor concerten ontstaat een goede concertzaalakoestiek, op het niveau van de zalen in Breda (Chassé Theater; Muziekgebouw Eindhoven en Concertzaal Tilburg).

Transport van decors, licht- en geluidapparatuur, muziekinstrumenten e.d. geschiedt in Nederland met vrachtwagens / trekkers met opleggers / wagens met aanhangers die tot 20 m lang kunnen zijn. Laden en lossen ervan dient om redenen van arbeidsomstandigheden en voorkomen van geluidoverlast voor omwonenden inpandig, dus binnen het gebouw, te worden ondergebracht. Voor de grote zaal wordt in deze verkenning uitgegaan van een dubbele vrachtwagenlifter naast elkaar twee wagens gelijktijdig geladen en/of gelost kunnen worden naar het toneel en naar de kelder (t.b.v. de orkestbak e.d.)

4.3 Extra toelichting van de 'Paradezaal'

De Paradezaal wordt een flexibele zaal en vormt een onderdeel van de foyerruimte door deze zaal een kwartslag te draaien ten opzichte van de huidige Pleinzaal. Tevens kan daarmee een relatie met de Parade gecreëerd worden. Dat komt zeker tot uiting als de Pleinzaal als evenementenzaal wordt gebruikt: door het openen van een panelenwand kun je vanaf de Parade zien wat er in de evenementenzaal gebeurt. De zaal kan aan de rechterzijde (gezien vanaf de Parade) gekoppeld worden aan de verschillende foyerniveaus, waarmee een grote feestelijke publieksruimte ontstaat. Het belang van zien en gezien worden speelt daarbij een wezenlijke rol, als ook de ruimtelijke beleving.

Het multifunctionele karakter van de Paradezaal is in zes hoofdcategorieën in te delen:

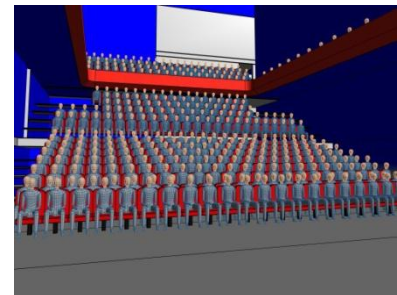
- als theater (met ca. 420 zitplaatsen) met toneeltoren voor lijsttheaterproducties, waardoor ook de Grote Zaal breder en effectiever geprogrammeerd kan worden
- voorstellingsgerelateerde activiteiten zoals inleidingen, premièreontvangsten, afterparties e.d.
- als (klassieke) concertzaal (420 zitplaatsen)
- als congreszaal (420 zitplaatsen)
- als evenementen- en popconcertzaal (max. tot ca. 1.200 staanplaatsen)
- koppeling met de foyer als één grote ruimte: ca. 2.200 personen gezamenlijk.

Dit betekent de volgende drie gebruiks- c.q. zaalindelingsvarianten.

4.3.1 Theater-/congres-/concertzaal

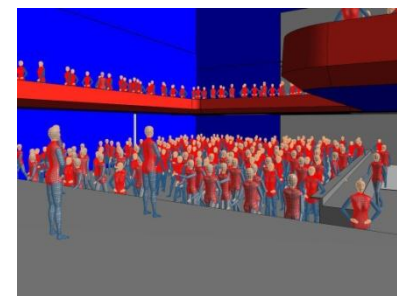
Tribunes met ca. 420 stoelen.

De hefvloeren worden in de laagste stand gezet, beide tribunes zijn uitgeschoven. Door de hefvloeren van het speelvlak wat hoger te zetten kan men ook nog een verhoogd toneel creëren.



4.3.2 Popzaal / Evenementenzaal

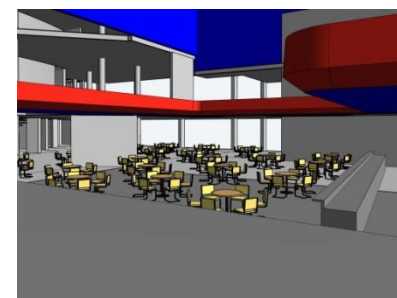
De hefvloeren worden op het niveau van de begane grond gezet, de tribunes zijn ingeschoven en worden aan het dak opgehesen. De Paradezaal wordt voorzien van een publieks galerij. Met de hefvloeren kan een verhoogd podium van verschillende afmetingen worden gemaakt. Er is ruimte tot ca. 1.200 personen bij staconcerten (pop), in dineropstelling 550 personen. De hefvloeren worden op het niveau van de begane grond gezet, de telescooptribunes worden ingeschoven en aan het dak opgehesen.



4.3.3 Evenementenzaal, met gekoppelde foyer

voor ca. 2.200 personen of in dineropstelling 1.100 personen.

Door middel van openschuivende wanden kan de foyer in open verbinding met de Paradezaal komen te staan. De gevel kan tevens geopend worden naar het plein de Parade.



5. Architectuurimpressie – nieuwbouw Theater aan de Parade

Architectuurimpressie door Willem van Winsen Architecten, Amersfoort:



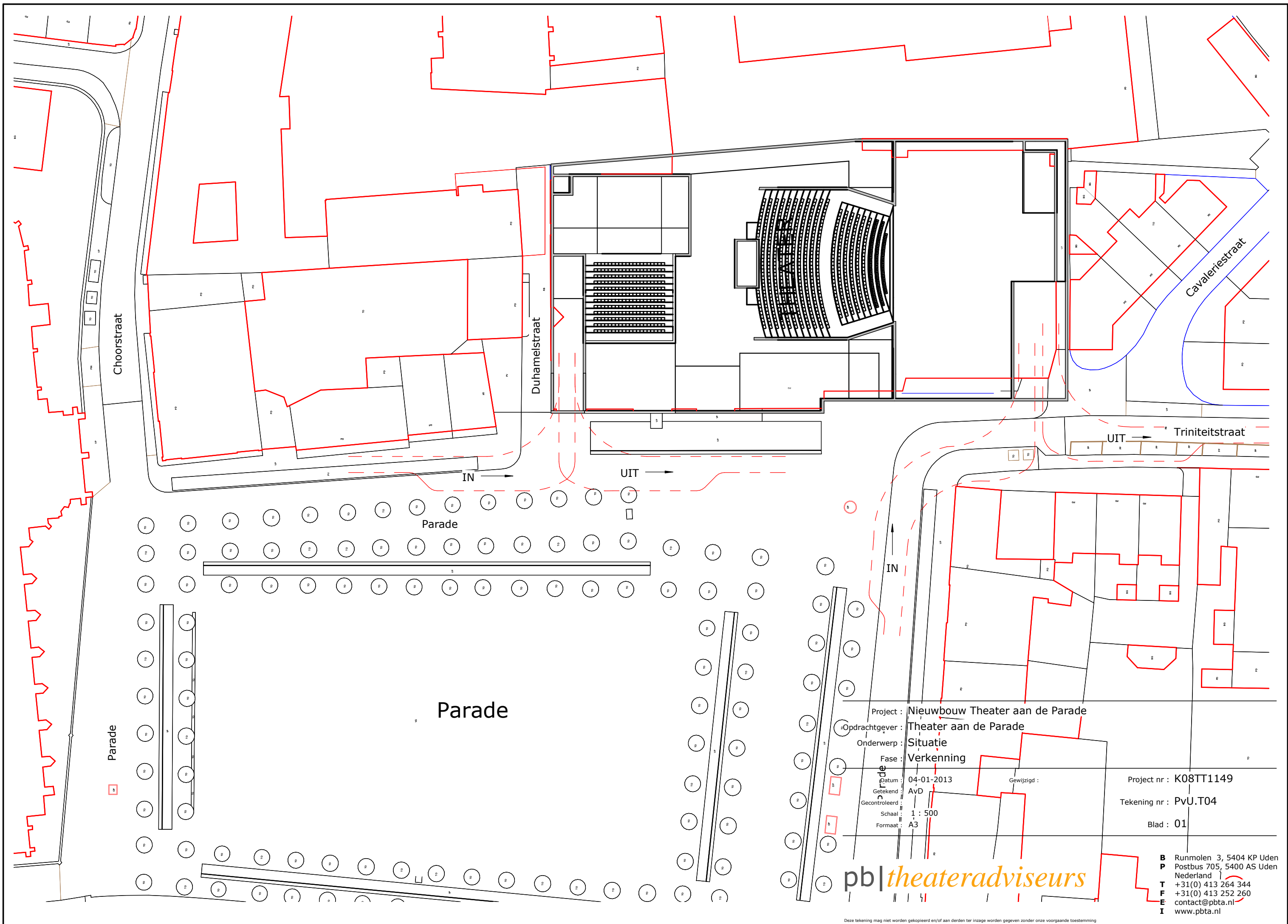
Bovenaanzicht vanaf Kerkstraat / Torenstraat



Zicht vanaf overkant Parade



Zicht door Triniteitstraat



Project : Nieuwbouw Theater aan de Parade

Opdrachtgever : Theater aan de Parade

Onderwerp : Situatie

Fase : Verkenning

Datum : 04-01-2013

Getekend : AVD

Gecontroleerd :

Schaal : 1 : 500

Formaat : A3

Gewijzigd :

Project nr : K08TT1149

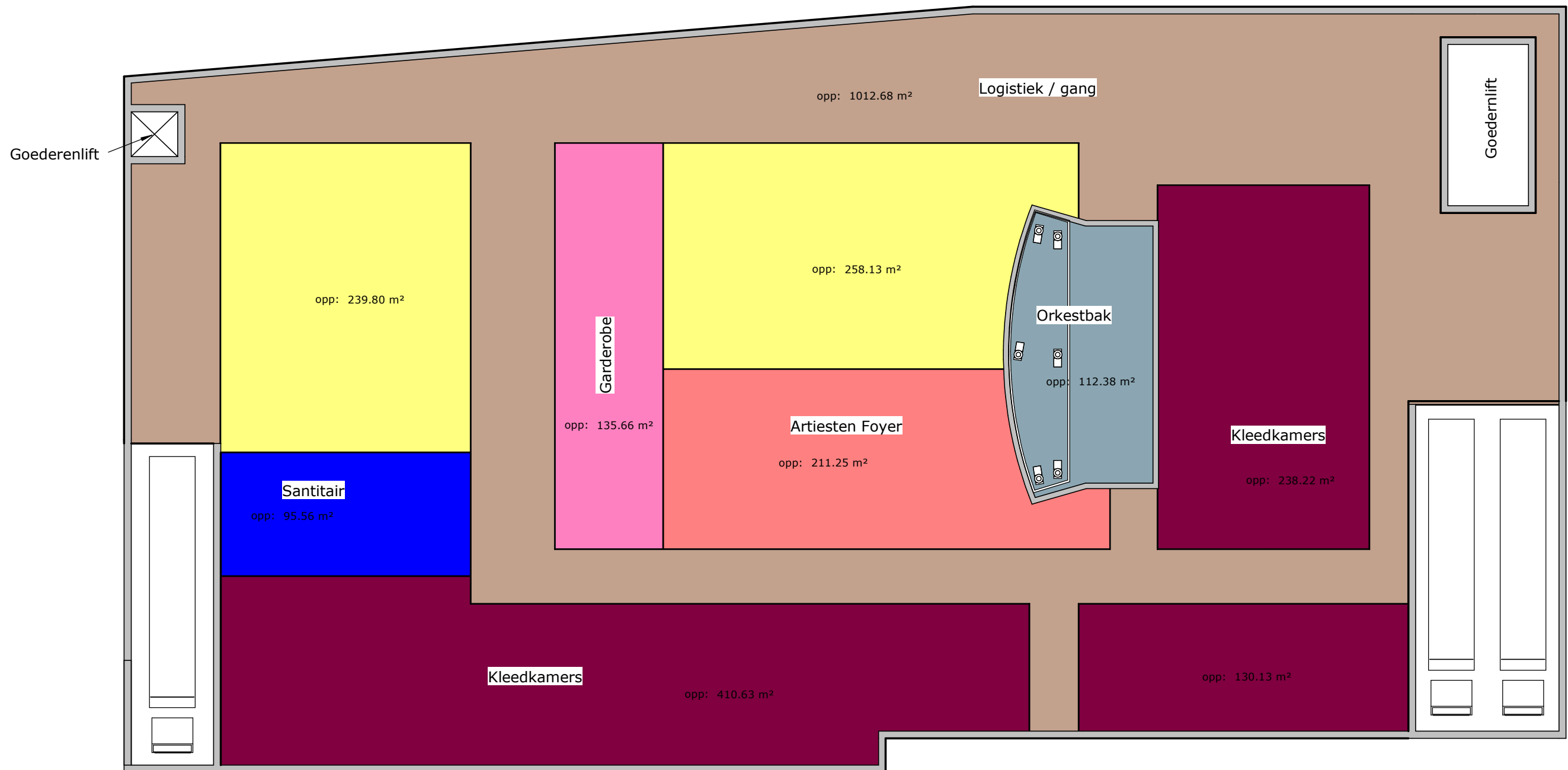
Tekening nr : PVU.T04

Blad : 01

pb theateradviseurs

B Runmolen 3, 5404 KP Uden
P Postbus 705, 5400 AS Uden
 Nederland
T +31(0) 413 264 344
F +31(0) 413 252 260
E contact@pbta.nl
I www.pbta.nl

Deze tekening mag niet worden gekopieerd en/of aan derden ter inzage worden gegeven zonder onze voorgaande toestemming



- Artiesten Foyer
- Berging / werkplaats
- Entree
- Expeditie
- Foyer
- Garderobe
- Grotezaal
- Kantoor
- Kleedkamer
- Overige
- Paradezaal
- Sanitair
- Technische ruimte
- Theater Cafe
- Toneel Grotezaal
- Vergaderzaal
- Verkeersruimte

Project : Nieuwbouw Theater aan de Parade
 Opdrachtgever : Theater aan de Parade
 Onderwerp : Kelder
 Fase : Verkenning

Datum : 04-01-2013
 Getekend : AVD
 Gecontroleerd :
 Schaal : 1 : 250
 Formaat : A3

Gewijzigd :

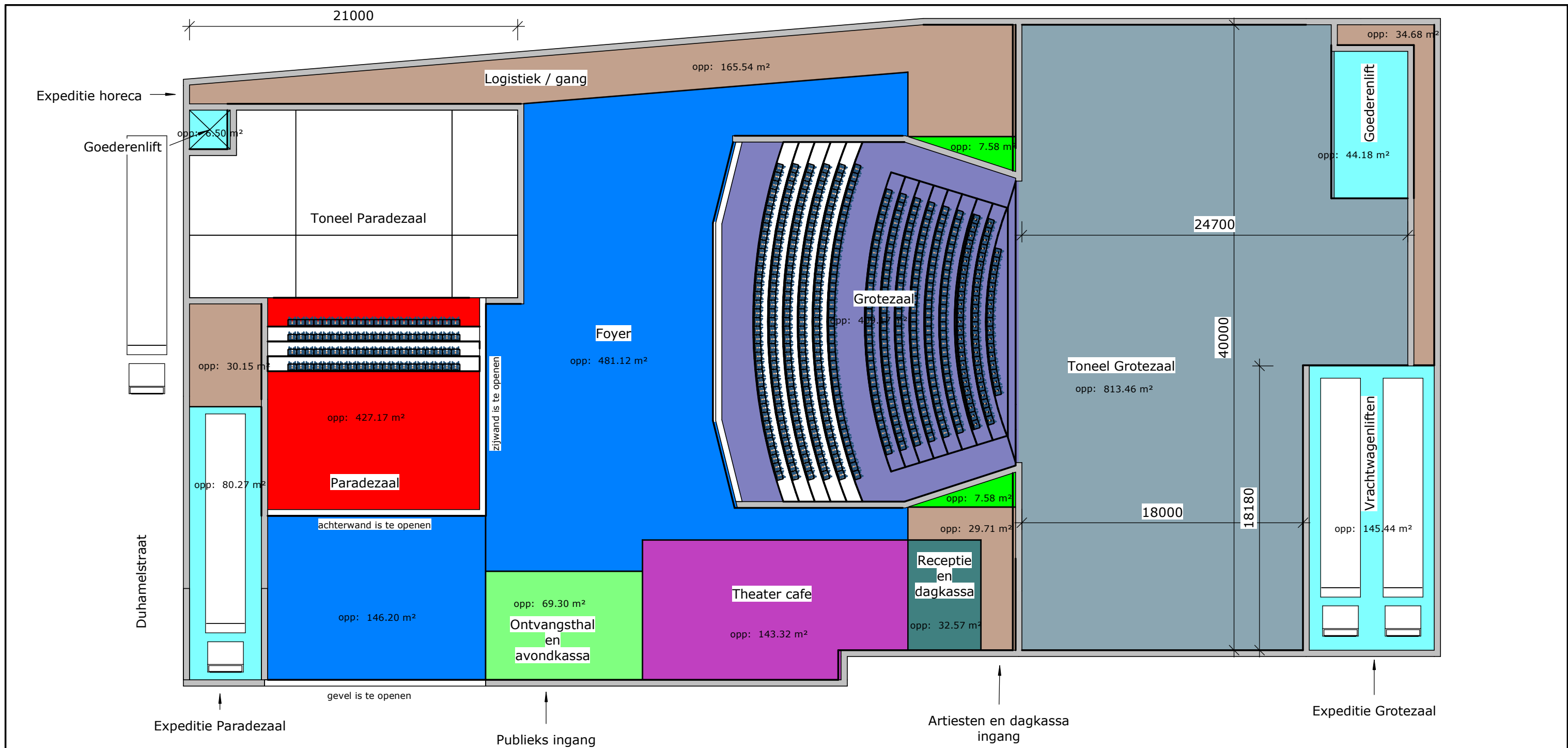
Project nr : K08TT1149

Tekening nr : PVU.T04

Blad : 02

pb | theateradviseurs

B Runmolen 3, 5404 KP Uden
P Postbus 705, 5400 AS Uden
 Nederland
T +31(0) 413 264 344
F +31(0) 413 252 260
E contact@pbta.nl
I www.pbta.nl



- Artiesten Foyer
- Berging / werkplaats
- Entree
- Expeditie
- Foyer
- Garderobe
- Grotezaal
- Kantoor
- Kleedkamer
- Overige
- Paradezaal
- Sanitair
- Technische ruimte
- Theater Cafe
- Toneel Grotezaal
- Vergaderzaal
- Verkeersruimte

Project : Nieuwbouw Theater aan de Parade
 Opdrachtgever : Theater aan de Parade
 Onderwerp : Beganegrond
 Fase : Verkenning

Datum : 04-01-2013
 Getekend : AVD
 Gecontroleerd :
 Schaal : 1 : 250
 Formaat : A3

Gewijzigd :

Project nr : K08TT1149

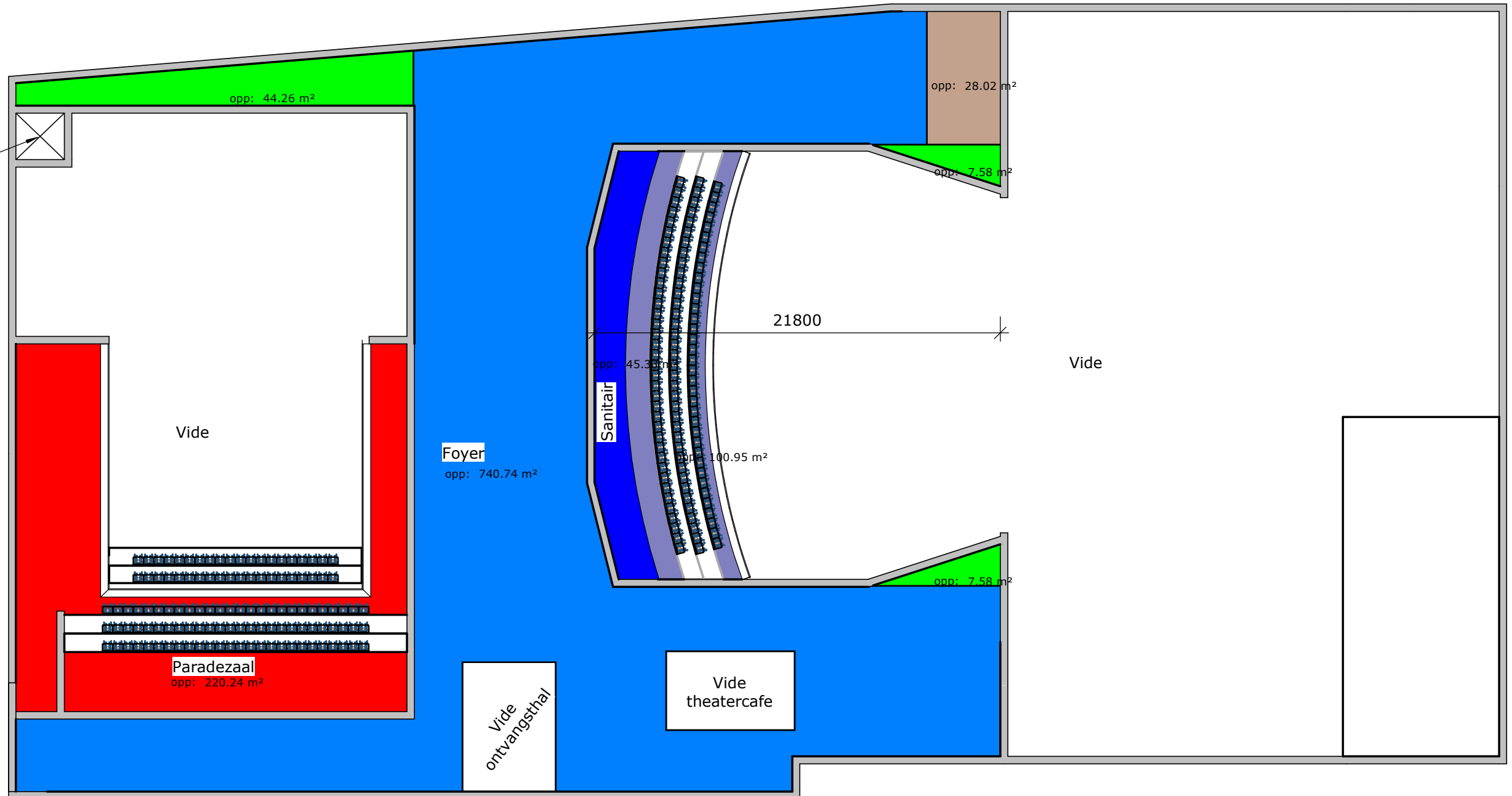
Tekening nr : PVU.T04

Blad : 03

pb | theateradviseurs

B Runmolen 3, 5404 KP Uden
P Postbus 705, 5400 AS Uden
 Nederland
T +31(0) 413 264 344
F +31(0) 413 252 260
E contact@pbta.nl
I www.pbta.nl

Goederenlift



- Artiesten Foyer
- Berging / werkplaats
- Entree
- Expeditie
- Foyer
- Garderobe
- Grotezaal
- Kantoor
- Kleedkamer
- Overige
- Paradezaal
- Sanitair
- Technische ruimte
- Theater Cafe
- Toneel Grotezaal
- Vergaderzaal
- Verkeersruimte

Project : Nieuwbouw Theater aan de Parade
Opdrachtgever : Theater aan de Parade
Onderwerp : Verdieping 1
Fase : Verkenning

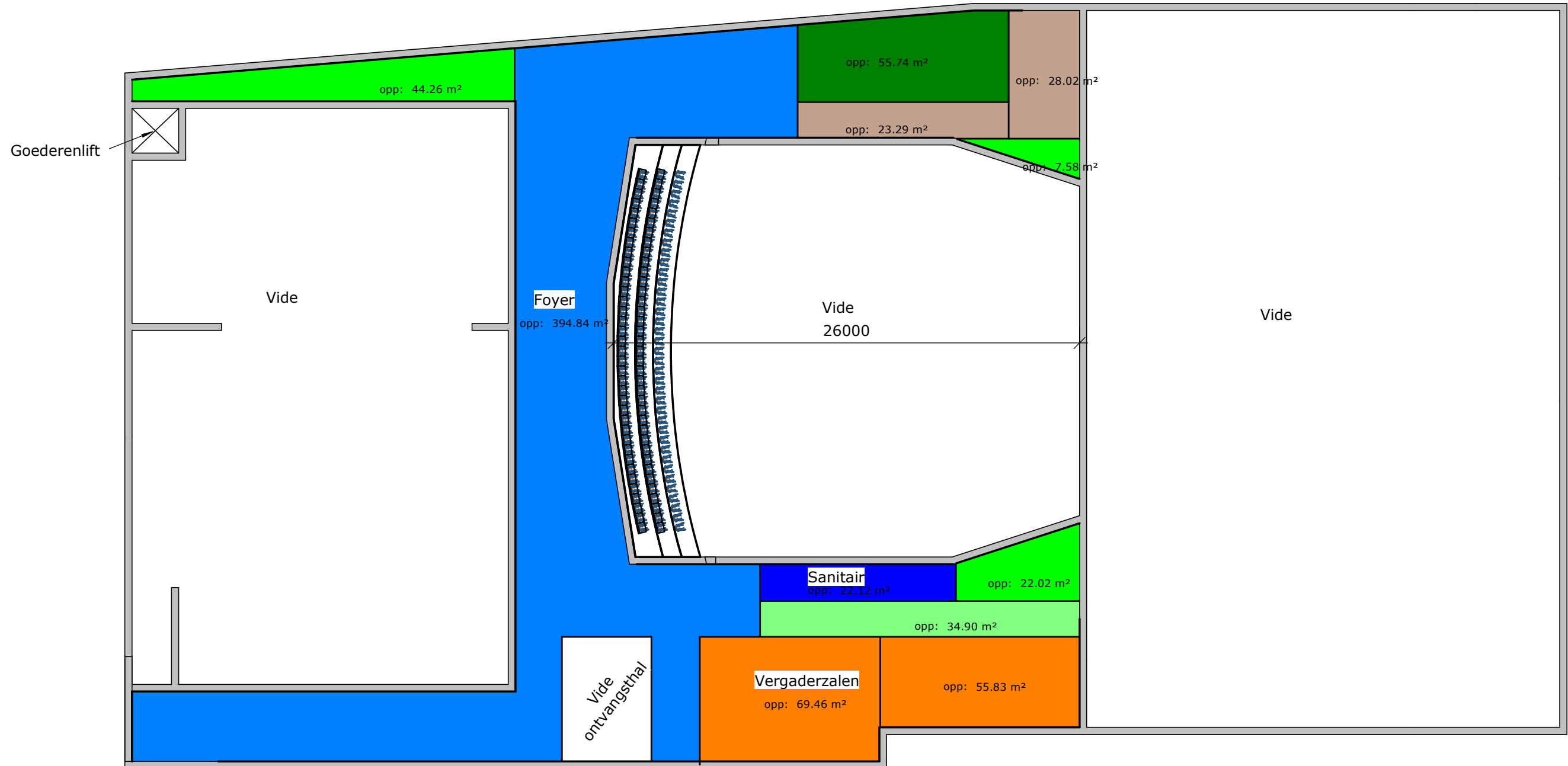
Datum : 04-01-2013
Getekend : AVD
Gecontroleerd :
Schaal : 1 : 250
Formaat : A3

Gewijzigd :

Project nr : K08TT1149
Tekening nr : PVU.T04
Blad : 04

pb|theateradviseurs

B Runmolen 3, 5404 KP Uden
P Postbus 705, 5400 AS Uden
Nederland
T +31(0) 413 264 344
F +31(0) 413 252 260
E contact@pbta.nl
I www.pbta.nl



- Artiesten Foyer
- Berging / werkplaats
- Entree
- Expeditie
- Foyer
- Garderobe
- Grotezaal
- Kantoor
- Kleedkamer
- Overige
- Paradezaal
- Sanitair
- Technische ruimte
- Theater Cafe
- Toneel Grotezaal
- Vergaderzaal
- Verkeersruimte

Project : Nieuwbouw Theater aan de Parade
 Opdrachtgever : Theater aan de Parade
 Onderwerp : Verdieping 2
 Fase : Verkenning

Datum : 04-01-2013
 Getekend : AVD
 Gecontroleerd :
 Schaal : 1 : 250
 Formaat : A3

Gewijzigd :

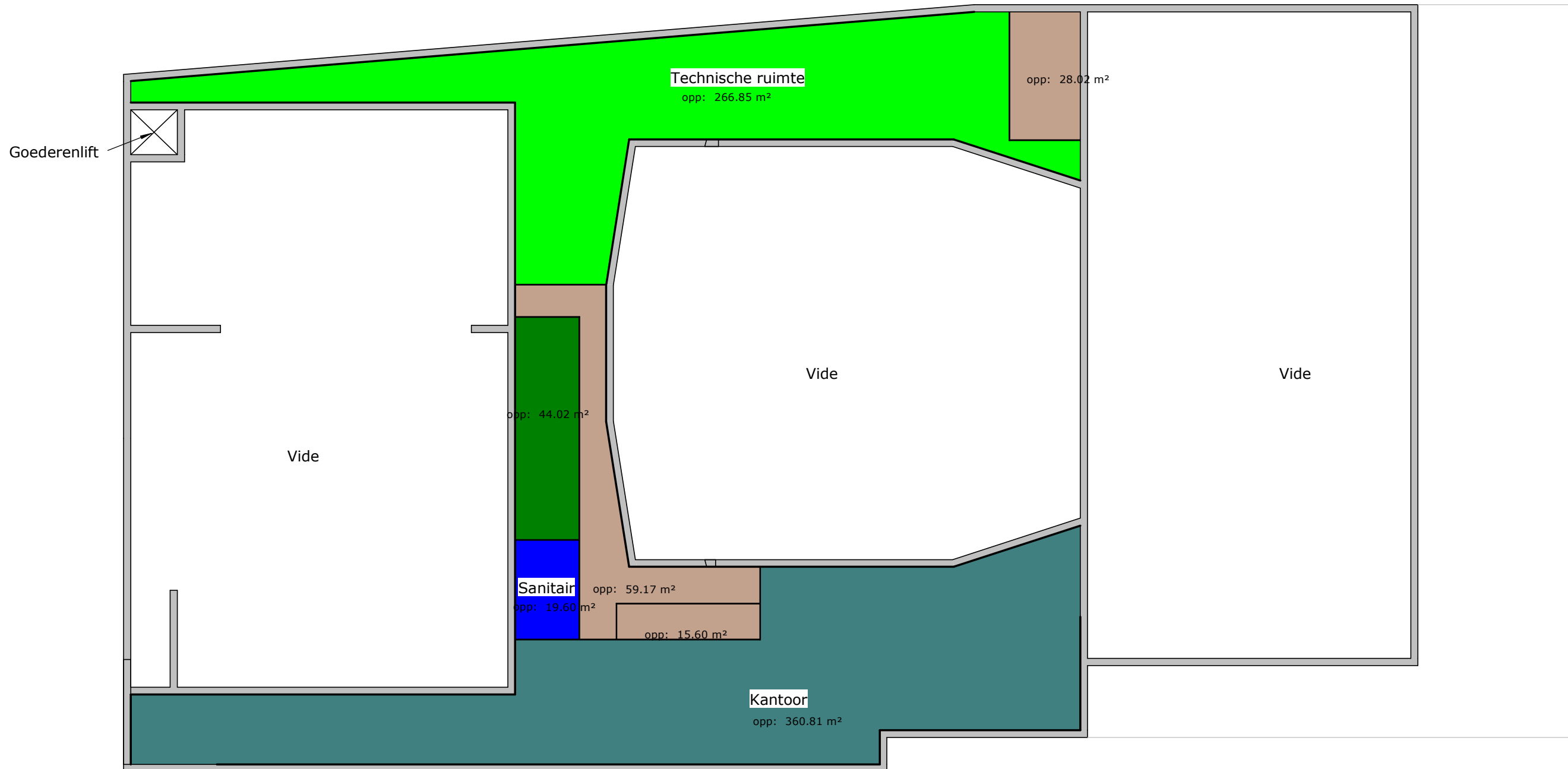
Project nr : K08TT1149

Tekening nr : PVU.T04

Blad : 05

pb|theateradviseurs

B Runmolen 3, 5404 KP Uden
P Postbus 705, 5400 AS Uden
 Nederland
T +31(0) 413 264 344
F +31(0) 413 252 260
E contact@pbta.nl
I www.pbta.nl



- Artiesten Foyer
- Berging / werkplaats
- Entree
- Expeditie
- Foyer
- Garderobe
- Grotezaal
- Kantoor
- Kleedkamer
- Overige
- Paradezaal
- Sanitair
- Technische ruimte
- Theater Cafe
- Toneel Grotezaal
- Vergaderzaal
- Verkeersruimte

Project : Nieuwbouw Theater aan de Parade
 Opdrachtgever : Theater aan de Parade
 Onderwerp : Verdieping 3
 Fase : Verkenning

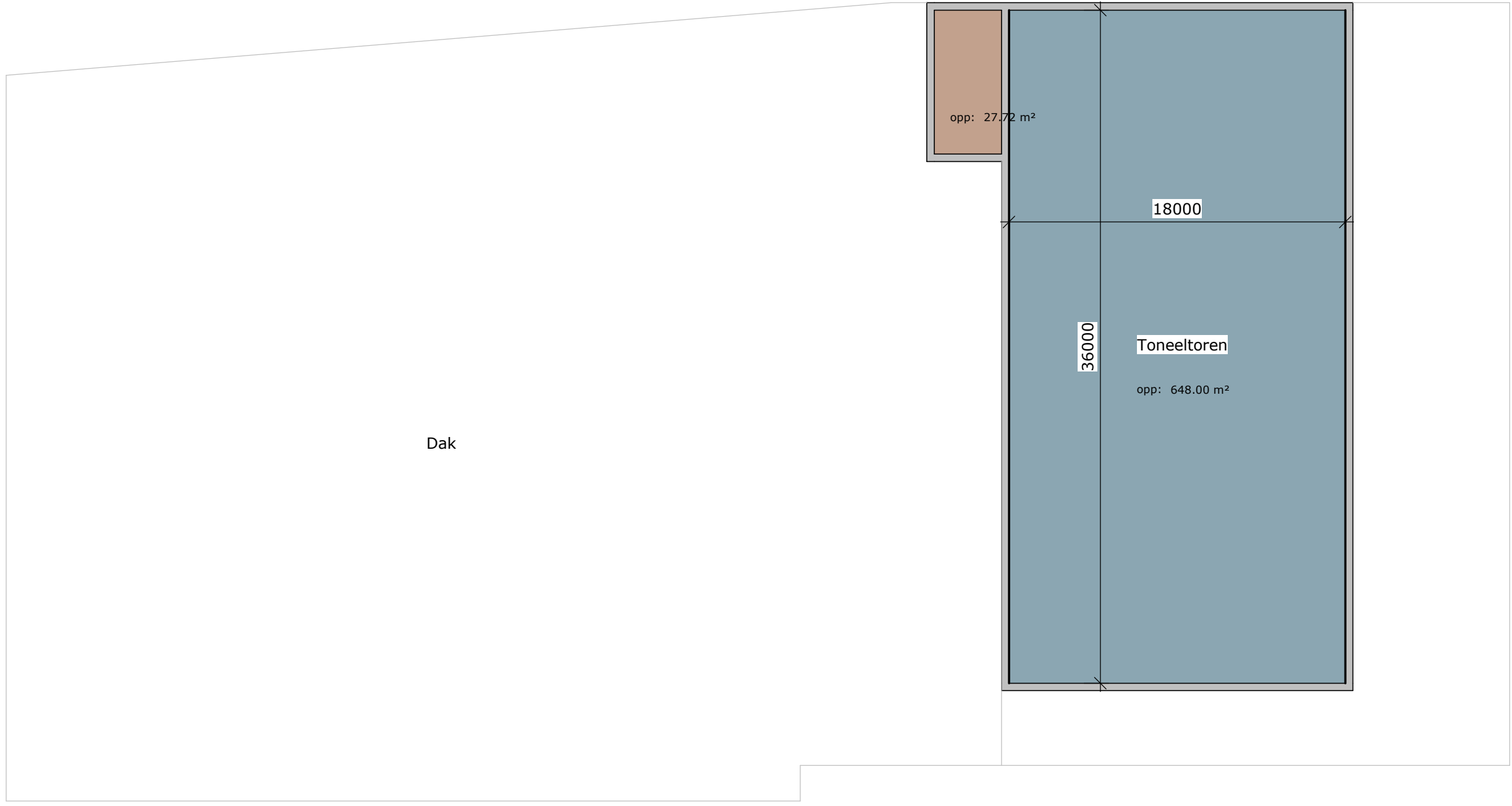
Datum : 04-01-2013
 Getekend : AVD
 Gecontroleerd :
 Schaal : 1 : 250
 Formaat : A3

Gewijzigd :

Project nr : K08TT1149
 Tekening nr : PVU.T04
 Blad : 06

pb|theateradviseurs

B Runmolen 3, 5404 KP Uden
P Postbus 705, 5400 AS Uden
 Nederland
T +31(0) 413 264 344
F +31(0) 413 252 260
E contact@pbta.nl
I www.pbta.nl



- Artiesten Foyer
- Berging / werkplaats
- Entree
- Expeditie
- Foyer
- Garderobe
- Grotezaal
- Kantoor
- Kleedkamer
- Overige
- Paradezaal
- Sanitair
- Technische ruimte
- Theater Cafe
- Toneel Grotezaal
- Vergaderzaal
- Verkeersruimte

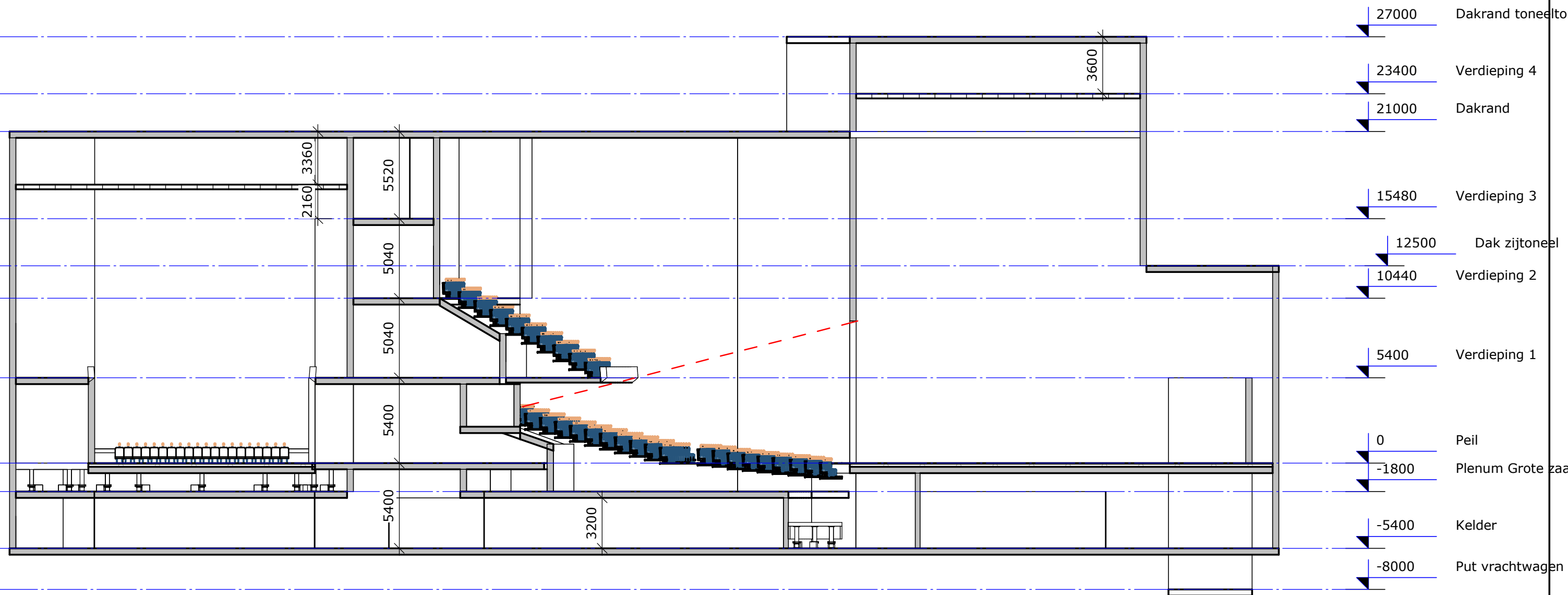
Project : Nieuwbouw Theater aan de Parade
 Opdrachtgever : Theater aan de Parade
 Onderwerp : Verdieping 4
 Fase : Verkenning

Datum : 04-01-2013	Gewijzigd :	Project nr : K08TT1149
Getekend : AVD		Tekening nr : PvU.T04
Gecontroleerd :		Blad : 07
Schaal : 1 : 250		
Formaat : A3		

pb|*theateradviseurs*

B Runmolen 3, 5404 KP Uden
P Postbus 705, 5400 AS Uden
 Nederland
T +31(0) 413 264 344
F +31(0) 413 252 260
E contact@pbta.nl
I www.pbta.nl

Deze tekening mag niet worden gekopieerd en/of aan derden ter inzage worden gegeven zonder onze voorgaande toestemming



Project : Nieuwbouw Theater aan de Parade
 Opdrachtgever : Theater aan de Parade
 Onderwerp : Langsdoorsnede zalen
 Fase : Verkenning

Datum : 04-01-2013
 Getekend : AVD
 Gecontroleerd :
 Schaal : 1 : 250
 Formaat : A3

Gewijzigd :

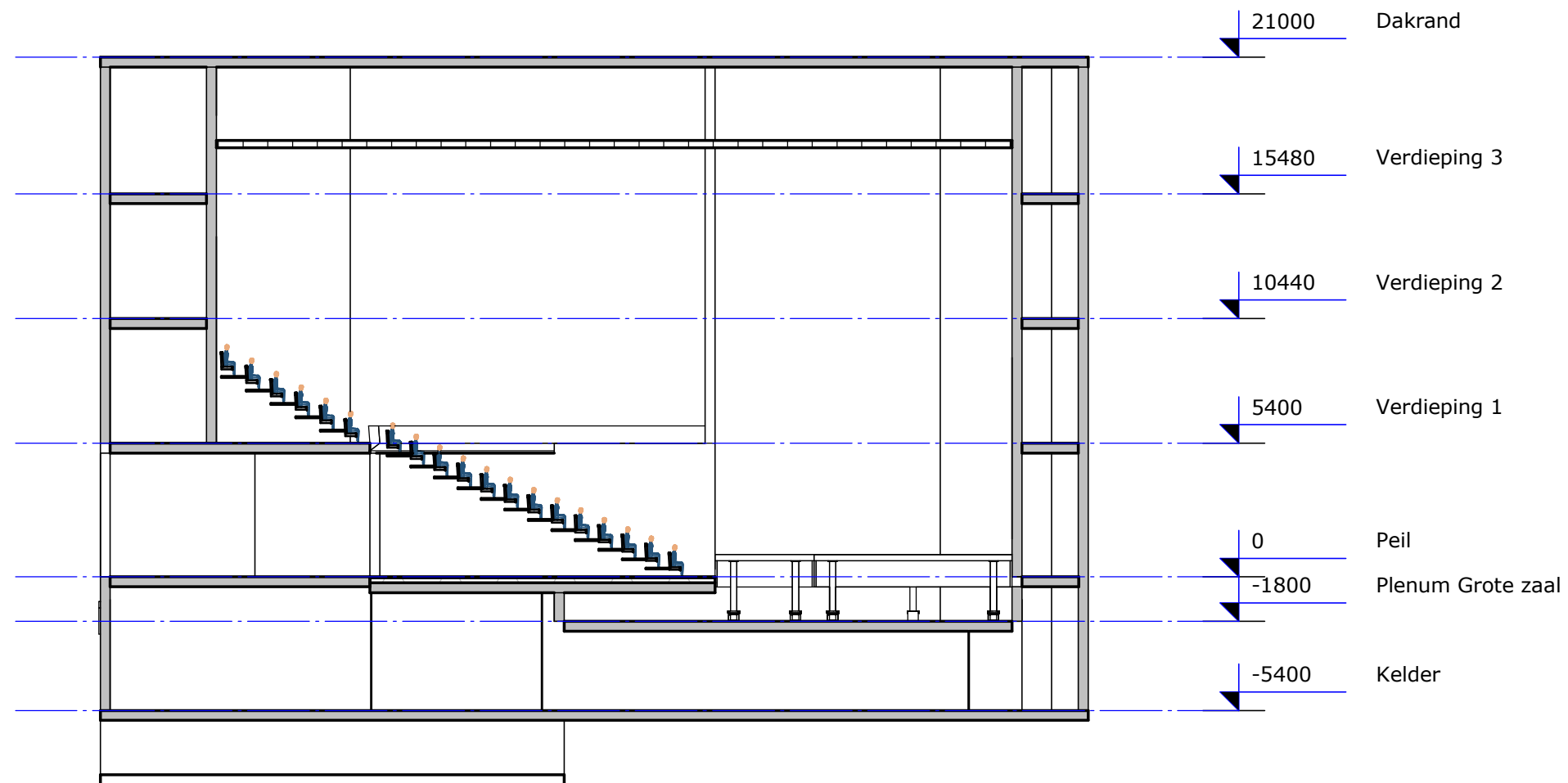
Project nr : K08TT1149

Tekening nr : PVU.T04

Blad : 08

pb|theateradviseurs

B Runmolen 3, 5404 KP Uden
P Postbus 705, 5400 AS Uden
 Nederland
T +31(0) 413 264 344
F +31(0) 413 252 260
E contact@pbta.nl
I www.pbta.nl



Project : Nieuwbouw Theater aan de Parade
 Opdrachtgever : Theater aan de Parade
 Onderwerp : Langsdoorsnede Paradezaal
 Fase : Verkenning

Datum : 04-01-2013
 Getekend : AVD
 Gecontroleerd :
 Schaal : 1 : 250
 Formaat : A3

Gewijzigd :

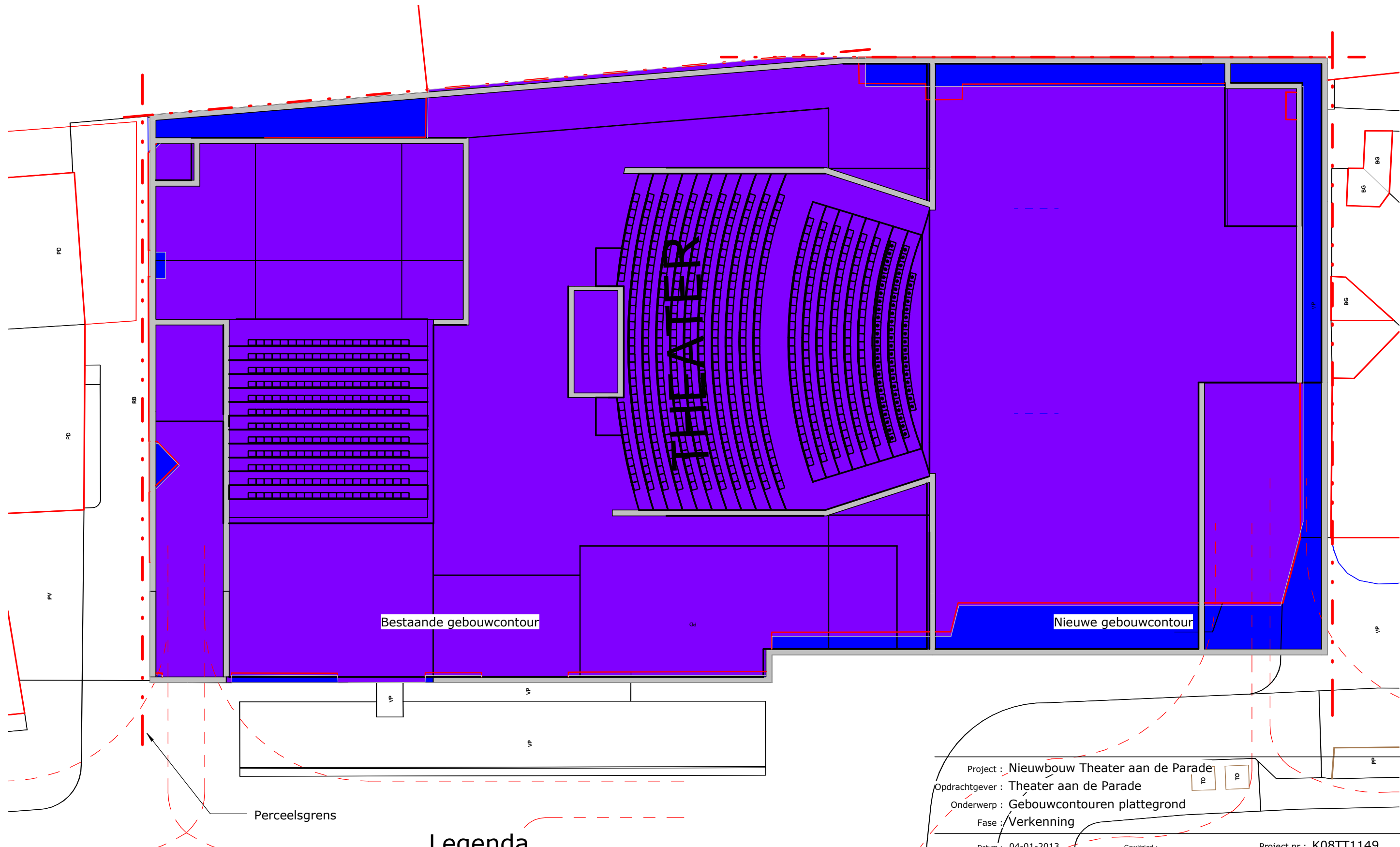
Project nr : K08TT1149

Tekening nr : PVU.T04

Blad : 09

pb|theateradviseurs

B Runmolen 3, 5404 KP Uden
P Postbus 705, 5400 AS Uden
 Nederland
T +31(0) 413 264 344
F +31(0) 413 252 260
E contact@pbta.nl
I www.pbta.nl



Bestaande gebouwcontour

Nieuwe gebouwcontour

Perceelsgrens

- Legenda**
- Bestaand gebouw
 - Nieuw gebouw

Project : Nieuwbouw Theater aan de Parade
 Opdrachtgever : Theater aan de Parade
 Onderwerp : Gebouwcontouren plattegrond
 Fase : Verkenning

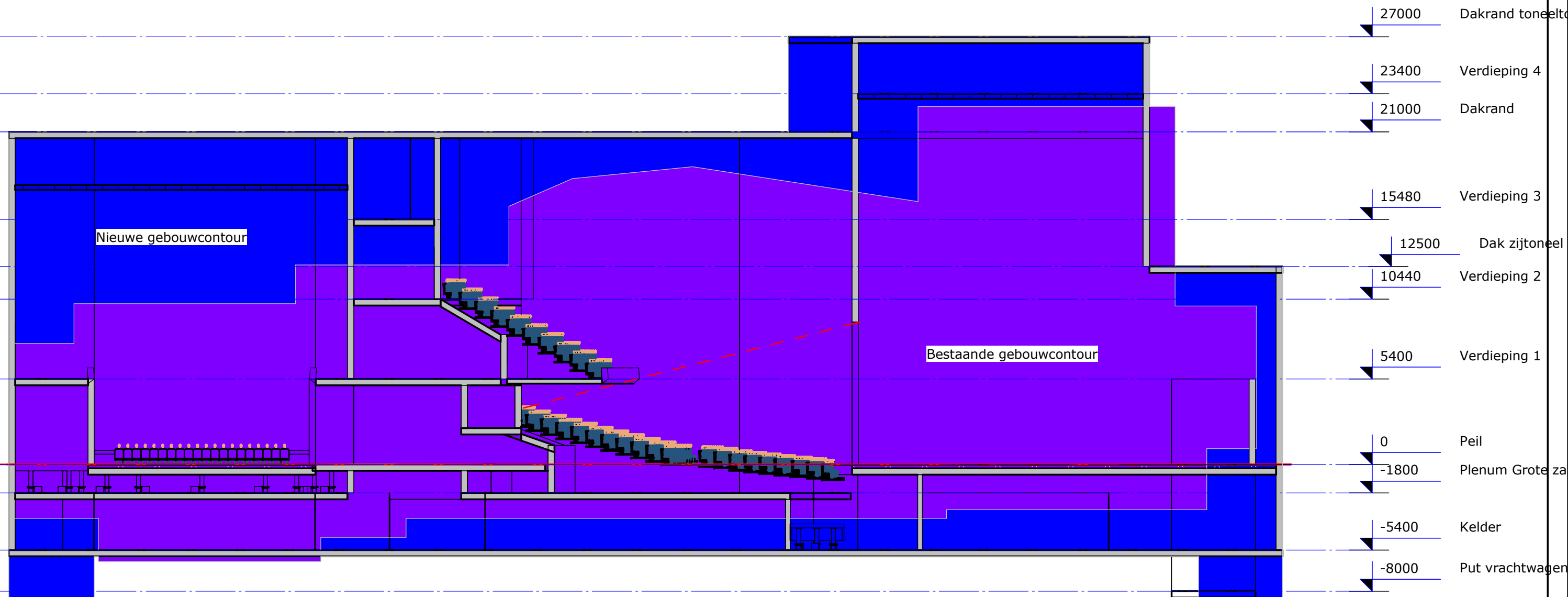
Datum : 04-01-2013 Gewijzigd :
 Getekend : AVD
 Gecontroleerd :
 Schaal : As indicated
 Formaat : A3

Project nr : K08TT1149
 Tekening nr : PVU.T04
 Blad : 10

pb | theateradviseurs

B Runmolen 3, 5404 KP Uden
P Postbus 705, 5400 AS Uden
 Nederland
T +31(0) 413 264 344
F +31(0) 413 252 260
E contact@pbta.nl
I www.pbta.nl

Deze tekening mag niet worden gekopieerd en/of aan derden ter inzage worden gegeven zonder onze voorgaande toestemming



Legenda

- Bestaand gebouw
- Nieuw gebouw

Project : Nieuwbouw Theater aan de Parade
 Opdrachtgever : Theater aan de Parade
 Onderwerp : Gebouwcontouren Doorsnede
 Fase : Verkenning

Datum : 04-01-2013
 Getekend : AVD
 Gecontroleerd :
 Schaal : As indicated
 Formaat : A3

Gewijzigd :

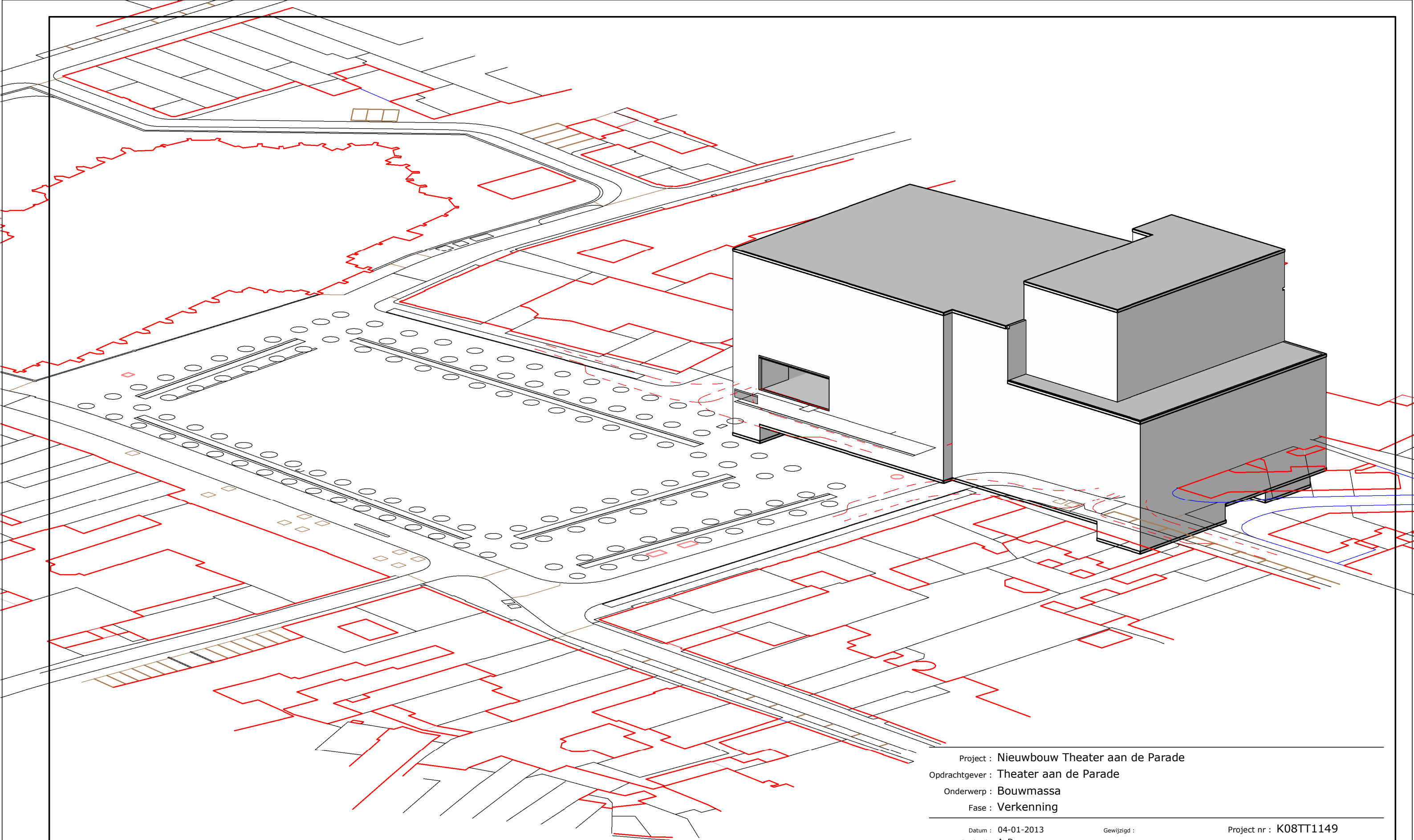
Project nr : K08TT1149

Tekening nr : PVU.T04

Blad : 11

pb|*theateradviseurs*

B Runmolen 3, 5404 KP Uden
P Postbus 705, 5400 AS Uden
 Nederland
T +31(0) 413 264 344
F +31(0) 413 252 260
E contact@pbta.nl
I www.pbta.nl



Project : Nieuwbouw Theater aan de Parade
Opdrachtgever : Theater aan de Parade
Onderwerp : Bouwmassa
Fase : Verkenning

Datum : 04-01-2013
Getekend : AVD
Gecontroleerd :
Schaal :
Formaat : A3

Gewijzigd :

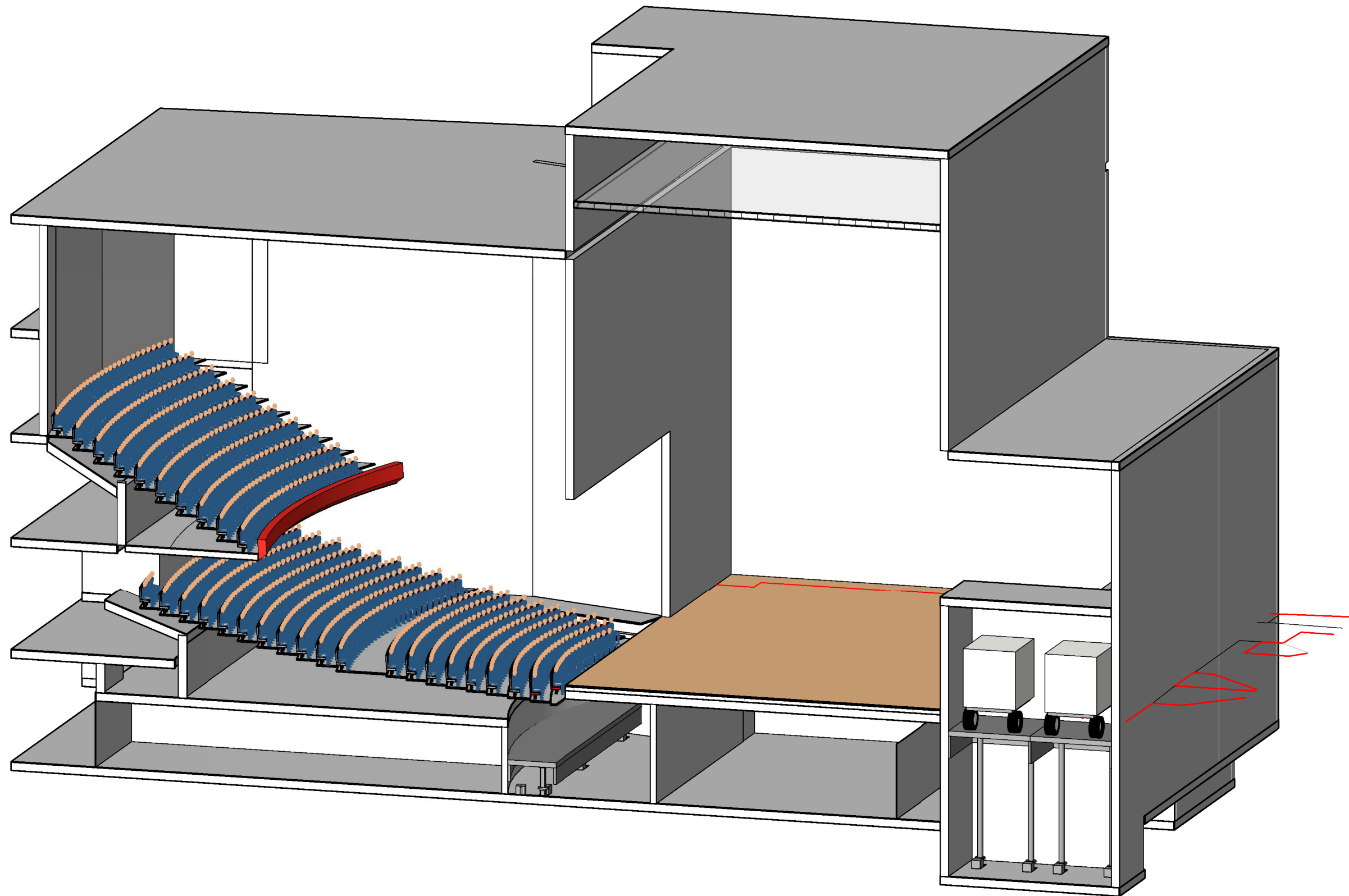
Project nr : K08TT1149

Tekening nr : PVU.T04

Blad : 12

pb|*theateradviseurs*

B Runmolen 3, 5404 KP Uden
P Postbus 705, 5400 AS Uden
Nederland
T +31(0) 413 264 344
F +31(0) 413 252 260
E contact@pbta.nl
I www.pbta.nl



Project : Nieuwbouw Theater aan de Parade
Opdrachtgever : Theater aan de Parade
Onderwerp : 3D langsdoorsnede Grotezaal
Fase : Verkenning

Datum : 04-01-2013
Getekend : AVD
Gecontroleerd :
Schaal :
Formaat : A3

Gewijzigd :

Project nr : K08TT1149

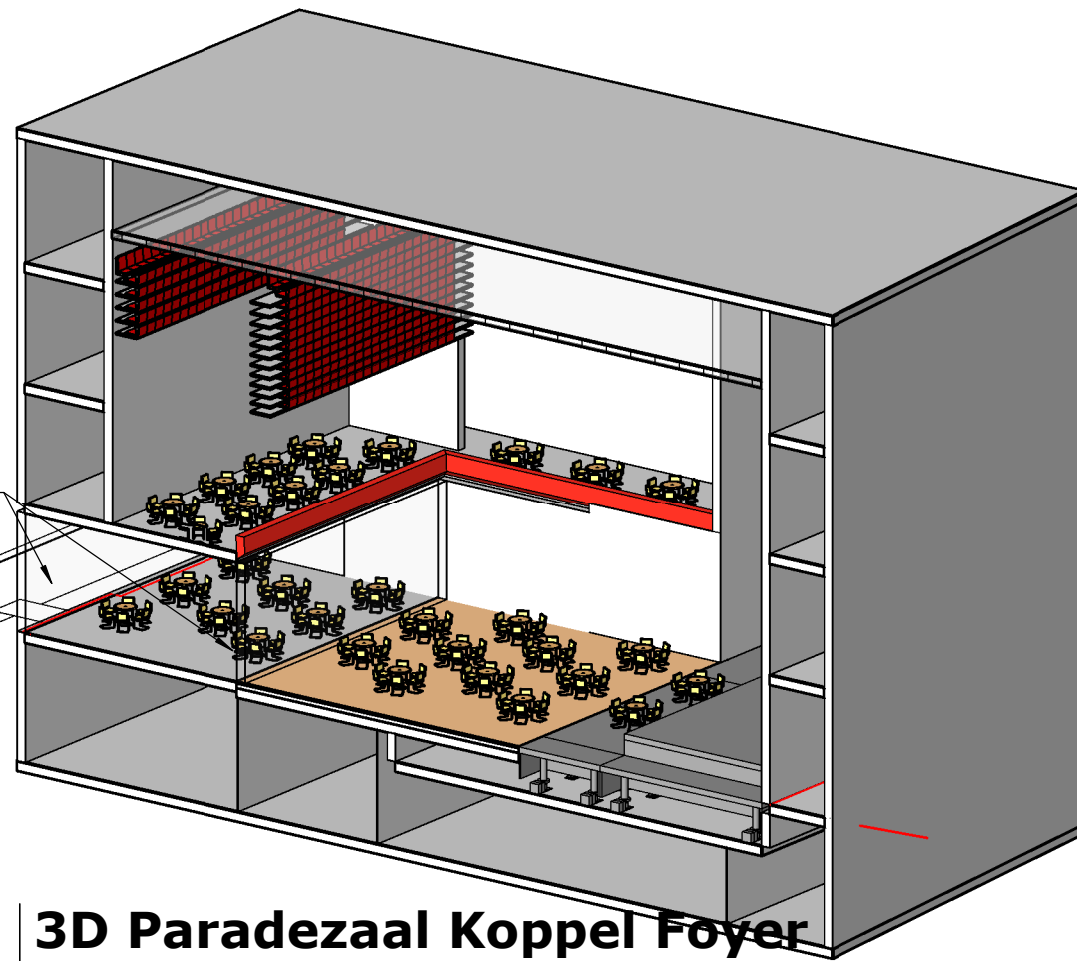
Tekening nr : PVU.T04

Blad : 13

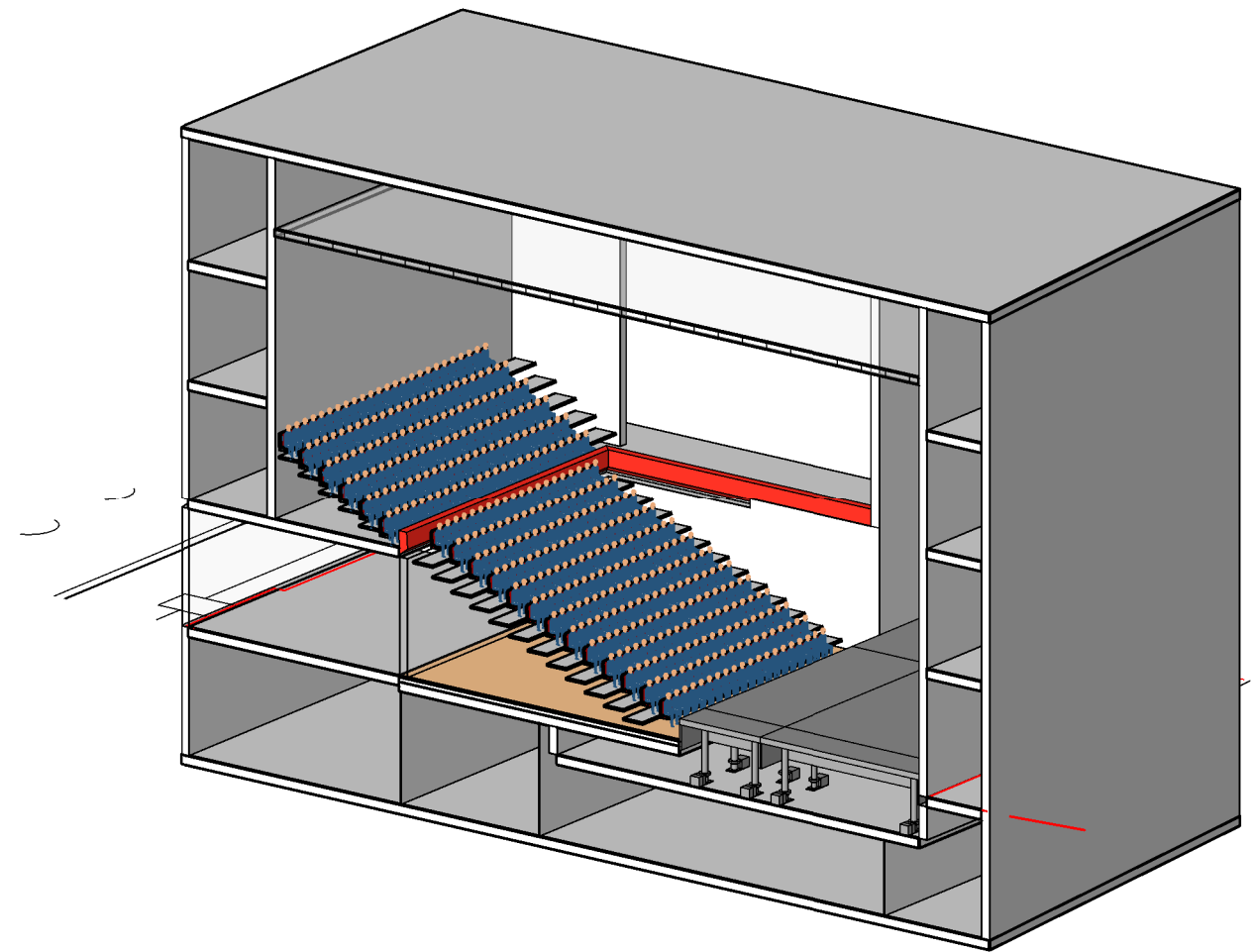
pb|*theateradviseurs*

B Runmolen 3, 5404 KP Uden
P Postbus 705, 5400 AS Uden
Nederland
T +31(0) 413 264 344
F +31(0) 413 252 260
E contact@pbta.nl
I www.pbta.nl

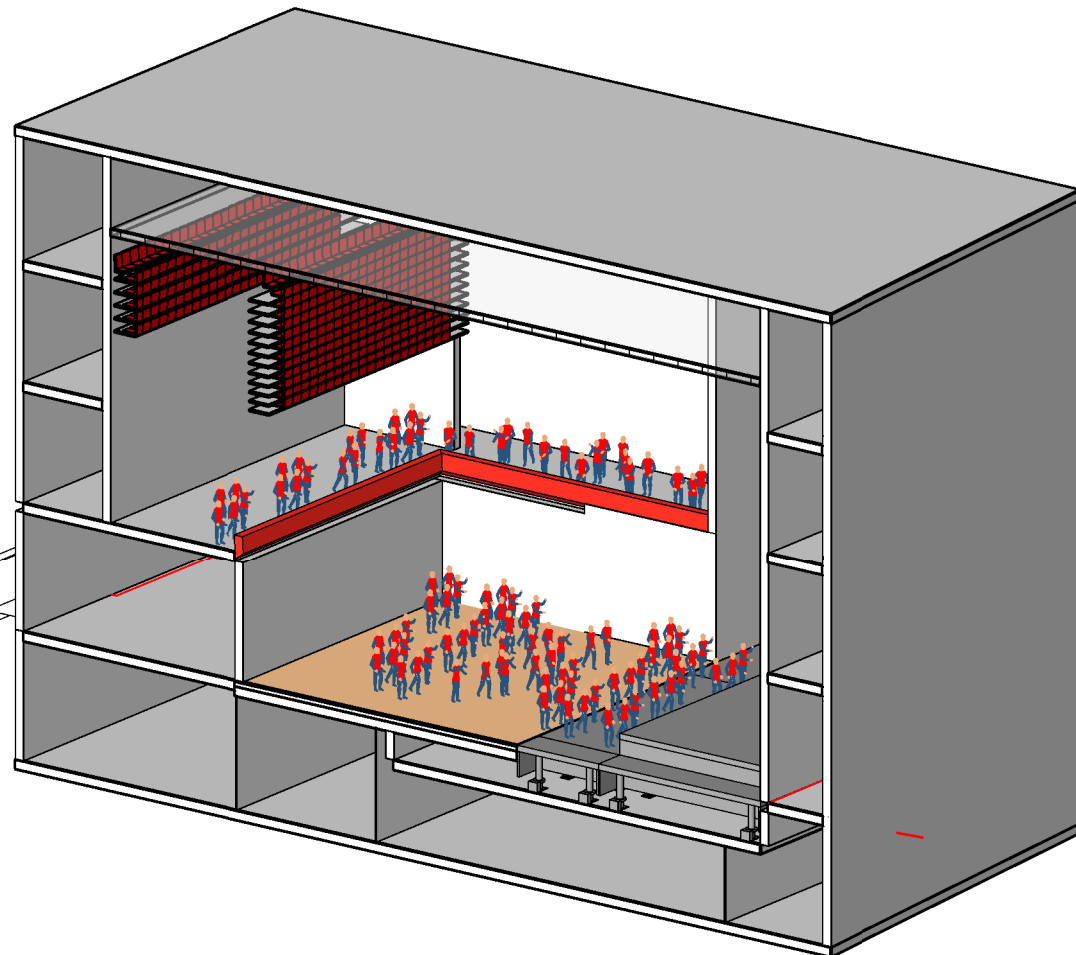
wanden zijn te openen
koppeling met Parade



3D Paradezaal Koppel Foyer



3D Paradezaal Theater



3D Paradezaal Evenement / Pop

Project : Nieuwbouw Theater aan de Parade
Opdrachtgever : Theater aan de Parade
Onderwerp : 3D Langsdoorsnede Paradezaal
Fase : Verkenning

Datum : 04-01-2013
Getekend : AVD
Gecontroleerd :
Schaal :
Formaat : A3

Gewijzigd :

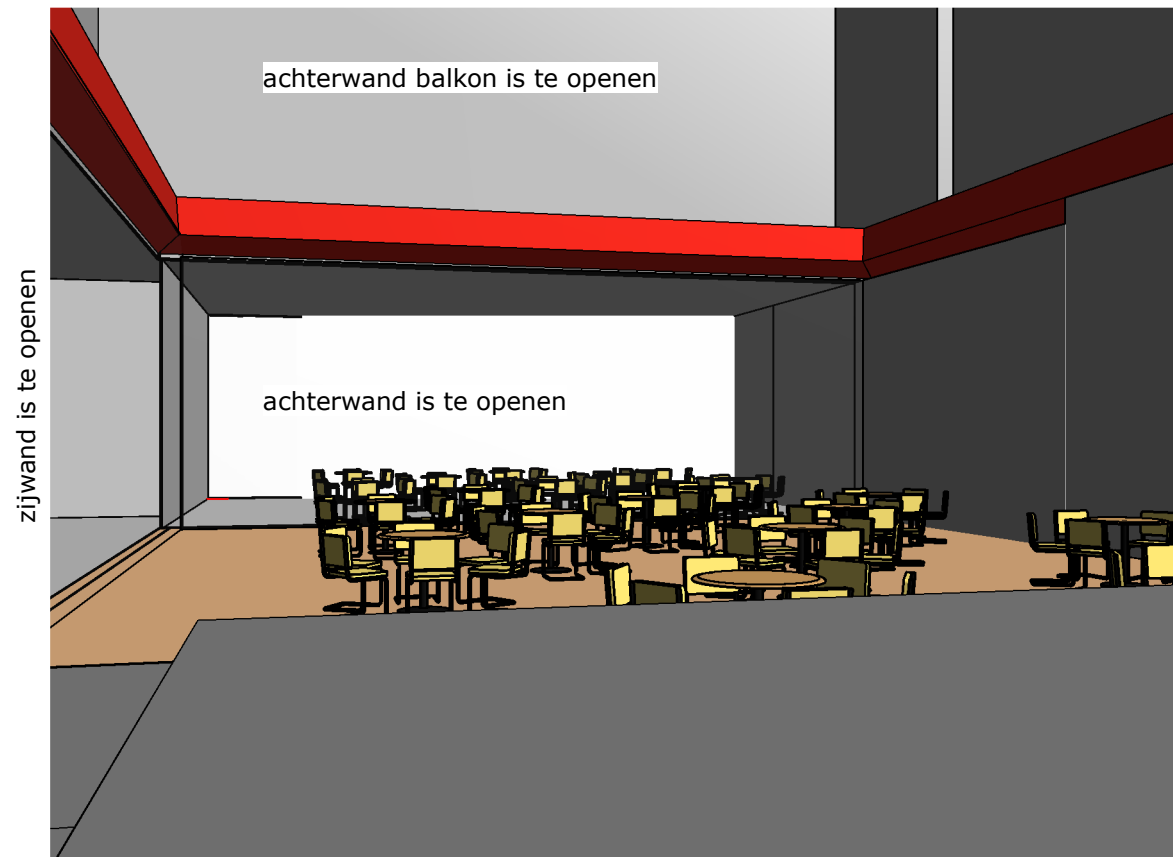
Project nr : K08TT1149

Tekening nr : PVU.T04

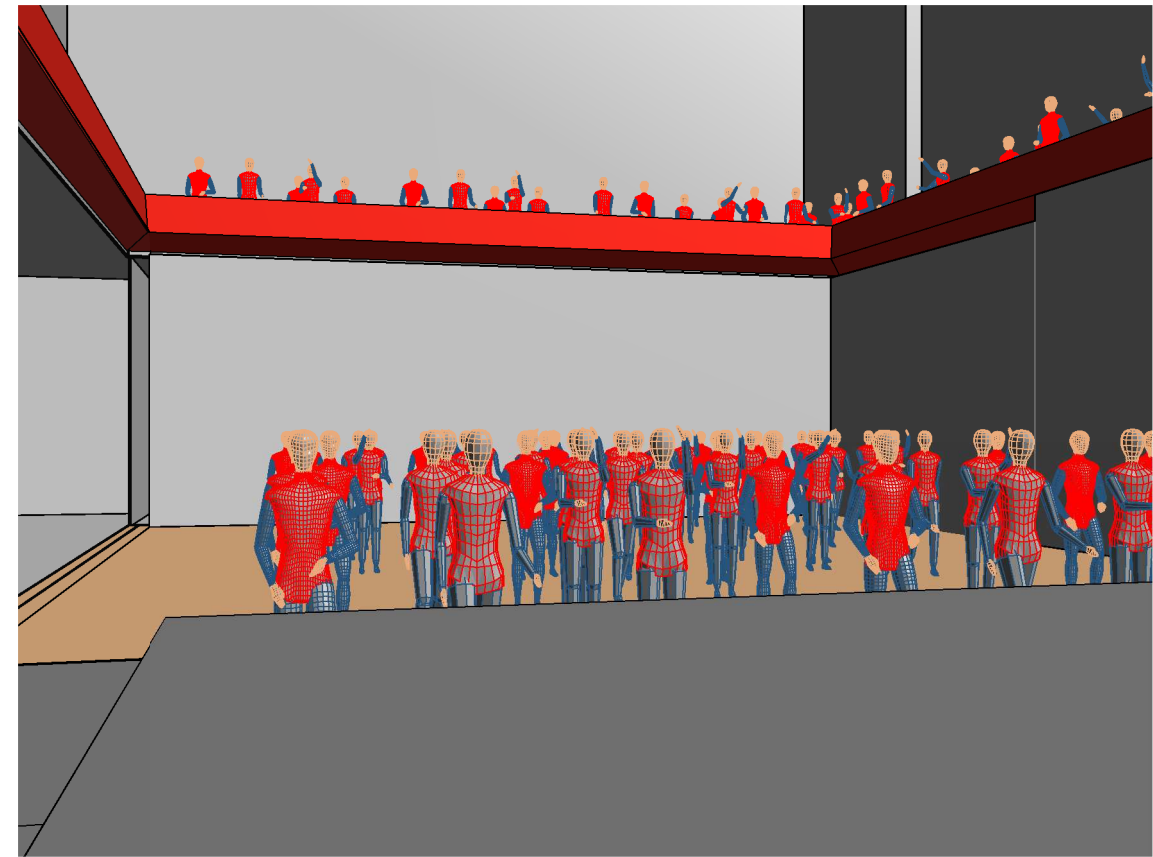
Blad : 14

pb|*theateradviseurs*

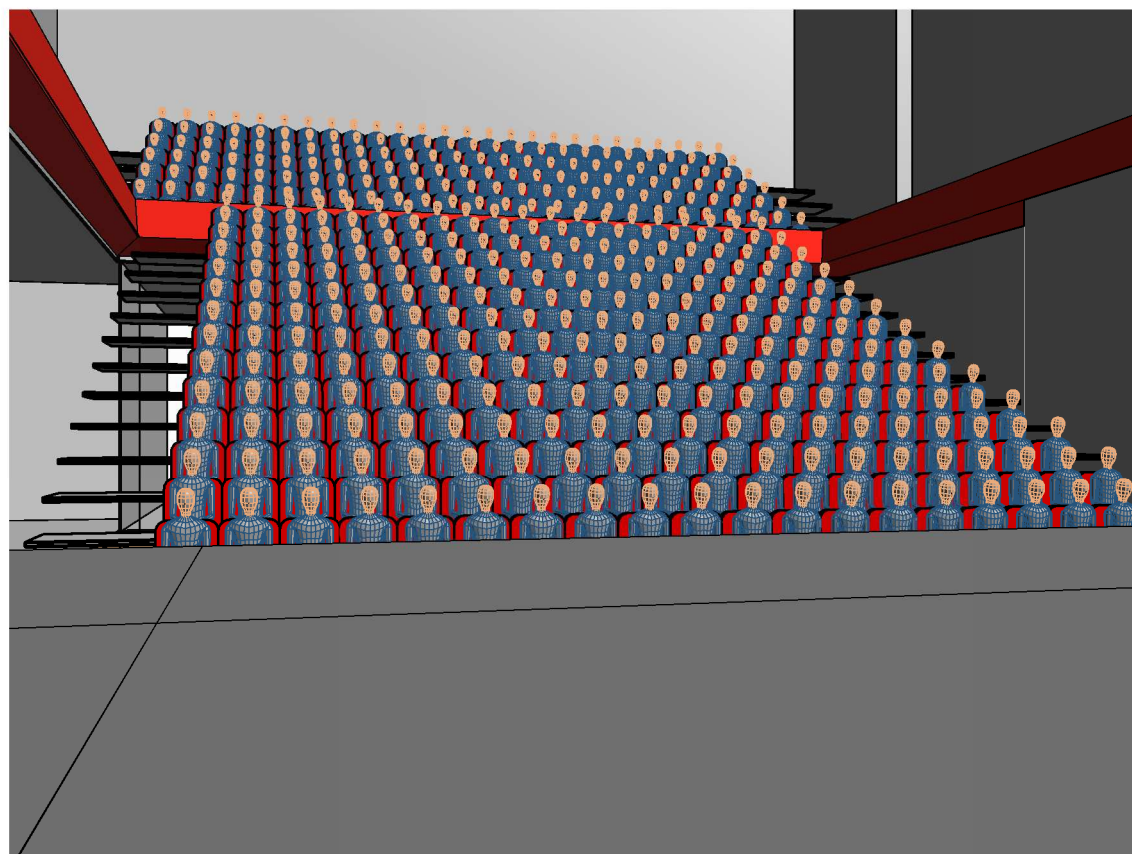
B Runmolen 3, 5404 KP Uden
P Postbus 705, 5400 AS Uden
Nederland
T +31(0) 413 264 344
F +31(0) 413 252 260
E contact@pbta.nl
I www.pbta.nl



Koppel Foyer



Evenementen / Pop



Theater

Project : Nieuwbouw Theater aan de Parade
 Opdrachtgever : Theater aan de Parade
 Onderwerp : 3D Paradezaal
 Fase : Verkenning

Datum : 04-01-2013
 Getekend : AVD
 Gecontroleerd :
 Schaal :
 Formaat : A3

Gewijzigd :

Project nr : K08TT1149

Tekening nr : PVU.T04

Blad : 15

pb|*theateradviseurs*

B Runmolen 3, 5404 KP Uden
P Postbus 705, 5400 AS Uden
 Nederland
T +31(0) 413 264 344
F +31(0) 413 252 260
E contact@pbta.nl
I www.pbta.nl